מדינת ישראל

משרדי הממשלה

משרד

שם תיק: לשכת רה"מ אשכול מאיר ורבין -השטחים המוחזקים

מזהה פיזי

ג-6692/15

מזהה פריט: 000wiul

כתובת 2-107-10-4-4

תאריך הדפסה 26/06/2016

מס' תיק מקורי

מחלקה

מדינת ישראל

משרדי הממשלה

סודי ביותר

משרד

השטחים המוחזקים

1967 - 1977

מחלקה

C/6692/15

תיק מס'

1404/3

שם: לשכת רה'מ אשכול מאיר ורבין -

ג - 6692/15

מזהה פיזי:

43.4/21 - 159 מזהה לוגי:

02-107-10-04-04 כתובת:

14/05/2006

ירושלים, כ"א בתמוז תשל"ז
7 ביולי 1977

<u>סודי</u>

אל : <u>שר החוץ</u>
השגריר, וושינגטון

ידידי,

הואל נא לעיין ברישום המצורף.

מר פיינברג, כמובן, ביקש סודיות מוחלטת למען יוכל לקיים גם בעתיד את מגעיו. דבריו, על יהודה ושומרון, יש לנו ענין מיוחד בהם.

ב ב ר כ ה,

מ. בגין

[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]

ירושלים, כ"א בתמוז תשל"ז
7 ביולי 1977

<u>סודי</u>

אל : <u>שר החוץ</u>
השגריר, ווֹשינגטון

ידידי,

הואל נא לעיין ברישום המצורף.

מר פיינברג, כמובן, ביקש סודיות מוחלטת למען יוכל לקיים גם בעתיד את מגעיו. דבריו, על יהודה ושומרון, יש לנו ענין מיוחד בהם.

ב ב ר כ ה,

מ. בגין

ירושלים, כ"ד בתשרי תשל"ז
18 באוקטובר 1976

סודי

אל: יו"ר ועדת השרים להתיישבות
שר הבטחון
שר החקלאות
יו"ר המחלקה להתיישבות
מנכ"ל המחלקה להתיישבות
מתאם הפעולה בשטחים

מאת: מנהל לשכת ראש-הממשלה

להלן סיכום הדיון שהתקיים אצל ראש-הממשלה ביום 1.10.76 בנושא קטיף:

השר גלילי פתח את הדיון, השתתפו בו שר הבטחון, שר החקלאות, ראש-המחלקה להתיישבות, מנכ"ל המחלקה להתיישבות ומתאם הפעולה בשטחים המוחזקים.

ראש-הממשלה סיכם: -

1. להמשיך בישוב של אזור סופירי (קטיף).
2. ליישב את אזור שטח האש שבין חן יונס לרפיח ליצירת רצף התישבותי לפן ימית ועד הקצה הצפוני של אזור סופירי.
3. להוציא סלילת כביש מימית אל ישובי קטיף.
4. יו"ר ועדת השרים להתישבות הודיע כי לא קיימת הכוונה לפיתוח נצרים ומורג עד להחלטה אחרת בנדון.
5. על סעיפים 3 - 2 צריכה להתקבל החלטה בגופים המוסמכים.

בברכה,

אלי מזרחי.

29.7.74

(8)

579-0 V
932-1

סודי

עותק מס. מתוך 30 עותקים

פתיחת בנק פלשתין ברצועת עזה

הצעה להחלטה

מחליטים להסמיך את מושל רצועת-עזה וצפון-סיני לחתום על הסכם עם חברי מועצת המנהלים של בנק פלשתין, על יסוד העקרונות כדלהלן:

1. סניף עזה של בנק פלשתין ייפתח לתקופה שלא תעלה על ששה חודשים, למטרה של גביית חובות בלבד.

הכסף שייגבה יופקד לחשבון הבנק במוסד בנקאי, אשר יוקפא עד שייפתח הבנק לעסקים.

2. הבנק יוכל להיפתח לעסקים בתום תקופת המעבר, אם יהיה לו הון עצמי בקי של מיליון לירות לפחות, בתום שלב גביית החובות. הבנק לא יוכל להמשיך בעסקים נוספים אחרי תום 12 חודשים מפתיחת העסקים ולא אם ההון העצמי הבקי שלו הושלם לסכום של 2 מיליון לירות לפני תום אותם 12 חודשים נוספים.

3. התחייבויות הבנק למוסדות ממשלתיים מצריים או לתושבים מצריים תוקפאנה, ולא תיחשבנה חלק מן ההתחייבויות לצורך חישוב ההון העצמי הבקי.

4. הבנק יהיה כפוף לצווי המימשל אשר יותאמו לחוקי הבנקאות בישראל בכל הנוגע להוראות נזילות ופיקוח על הבנקים, ולפיקוח המחלקה לפיקוח על בנקים בבנק ישראל - בכל הנוגע לנושאי הפיקוח על הבנקים.

5. מנהלי הבנק החותמים על ההסכם, יתנו ערבויות אישיות לביצוע נאמן של כל תנאיו.

6. עם הפעלת ההסדר המפורט לעיל, יודיע בנק ישראל לציבור הרחב כי בהפעלת ההסדר אין משום נטילת אחריות מצד בנק בנק ישראל או מצד כל רשות ישראלית לכושר הפרעון של הבנק.

/דברי הסבר.

(8)

<u>ס ו ד י</u>

עותק מס. מתוך 30 עותקים

<u>ד ב ר י ה ס ב ר</u>

א. ביום ב' באייר תשל"ד (24.4.74) מינתה ראש הממשלה ועדת שרים בראשותו של שר המשפטים, והטילה עליה לבדוק הצעות בדבר חידוש הפעלתם של בנקים ערביים בשטחים.

ב. ביום ב' באב תשל"ד (21.7.74) אישרה ועדת השרים המלצות בדבר הפעלת בנק פלשתין ברצועת-עזה. ההמלצות הנ"ל מובאות לאישור הממשלה.

ג. ועדת השרים טרם סיימה את הדיון בעניין הבנקים ביהודה ובשומרון.

מוגש ע"י ועדת השרים

י' באב תשל"ד
29.7.74

ירושלים, כט' בסיון תשל"ה
8 ביוני 1975

932:1

<u>סודי ביותר</u>

א י ש י

לכבוד
מר ירוחם משל,
מזכיר ההסתדרות,
רחוב ארלוזורוב 93,
<u>תל-אביב</u>

מר משל הנכבד,

לבקשת ראש הממשלה הנני מעביר אליך בזה העתק מכתב מיום 21.5.75 על צירופו, שקיבל ראש הממשלה מהיועץ המשפטי לממשלה, בענין שכר ותנאים סוציאליים לעובדי השטחים.

ב ב ר כ ה,

אלי מזרחי
מנהל לשכת ראש הממשלה

(9)

א י ש י

כ/ לו

מש' ראש הממשלה
נתקבל
25. X. 1972
מס' 932-1

השר ישראל גלילי

ירושלים, י"ד חשון תשל"ג
22 באוקטובר 1972

אל : הגב' גולדה מאיר - ראש הממשלה
מאת: ישראל גלילי

הנדון: <u>מרכז איזורי בפתחת רפיח</u>

הננו מציעים להקים מרכז איזורי בפתחת רפיח.

המרכז האיזורי המוצע יגיש שירותים לישובים אשר הוקמו באיזור, לכוחות צה"ל במרחב ולישובים אשר יקומו באותו מרחב. במרכז האיזורי יבנו שיכונים לאזרחים המשרתים וישרתו את הממשל הצבאי והמתקנים של צה"ל.

עד כה הוקמו באיזור: מושב שדות, מושב דקלה, נחל-סיני ומושב שדות ב' נמצא בשלבי בניה.

דחיפה מכרעת להגשת הצעה זו באה לרגל החלטת הממשלה לבנות שדה תעופה צבאי באיזור, ומשרד הבטחון מתחיל בעבודות ההכנה לבניית השדה.

לפי תכנון שנעשה ע"י צוות לתכנון כולל של חבל אשכול יהיו שני שלבים להקמת האיזור: שלב א' - 120 משפחות (לשנת 1973) ושלב ב' - 200 משפחות נוספות, לשנת 1975.

ר"ב הפירוט שנערך ע"י צוות התכנון לגבי המבנה התעסוקתי והערכה תקציבית לתשתיה.
באשר למיקום של המרכז האיזורי: ההצעה לבנותו במרחק של כ-4-5 ק"מ מחוף הים, במרחק של 7-10 ק"מ מערבה לרפיח. התכנון יביא בחשבון אופציות של פיתוח, למקרה שהממשלה תחליט על פיתוח עירוני במימדים נרחבים יותר.

שר הבטחון, שר החקלאות והפיתוח והחמ"ס סיירו באיזור, בשטח המוצע לבניית המרכז האיזורי.

השטח, פנוי מאוכלוסין, פרט לבודדים, אשר ניתן להשיג הסדרים עמהם.

לאחר הסיור - ועל דעת השרים הנזכרים לעיל - הצגתי את ההצעה על הקמת המרכז האיזורי בישיבת ועדת השרים לעניני התיישבות, ביום 9/10/72 תוך הדגשה כי הנושא יובא להכרעת הממשלה.
שר השיכון ושר הקליטה אשר נוכחו בישיבה לא חיוו דעתם, בידעם כי הנושא יידון בממשלה.
השרים ח.גבתי, י.חזני, מ.קול והחמ"ס תומכים בהצעה האמורה.

[illegible]

[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

למותר להדגיש את הטעמים המדיניים בזכות האיכלוס של האיזור, וזאת תוך דאגה לתעסוקה מתאימה בהתחשב במגבלות המים.

אם אין לך התנגדות לכך - אבקש להעלות ההצעה הזו לסדר היום של הממשלה, בישיבתה הקרובה.

והנני לרשותך להסברים בעל-פה.

ב ב ר כ ה ,

ישראל גלילי

המרכז האזורי
בנאות רפ"ח

2. המבנה התעסוקתי ~~הסופי~~ ההתחלתי, הוא כדלהלן (חושב לפי 1.2 מועסק למשפחה): -

	שלב א'	שלב ב'	סה"כ
מפעלי שרות אזוריים*	20	20	40
תעשיה	40	90	130
מלאכה ומפעלי שרות לצה"ל	40	110	150
עובדי צה"ל ועובדים של קבלני צה"ל			
שירותים לאוכלוסית המרכז והאיזור	20	30	50
שונות			
ס ה " כ	120	250	370

3. תשתית

3.1 הספקת מים מקידוחים רדודים מקומיים בנקז החופי.

3.2 חשמל מרשת הארצית, חיבור ב"שדות".

3.3 טלפון, מערכת מקומית חדשה מחוברת למרכזת באר-שבע.

3.4 ביוב, מערכת עצמית עם קו סינוק של כ- 10 ק"מ ומתקן טהור.

---

* כולל סככות מיון, מתקן קירור, מוסכים לטיפול ברכב ובציוד חקלאי וכיו"ב.

4. <u>הערכה תקציבית להשתית</u> (אלפי ל"י)

	סה"כ	שלב א׳ (100 משפחות)	שלב ב׳ (200 משפחות נוספות)
הכשרת קרקע	700	400	300
מבני תעשיה ומלאכה	3,725	1,390	2,335
יצוב חולות ונטיעות	300	150	150
כביש גישה (עד שפת הים) ודרכים פנימיות	3,000	2,000	1,000
אספקת מים	625	450	175
רשת ביוב	1,000	630	370
אספקת חשמל	1,125	630	495
תקשורת	1,500	1,000	500
ס ה " כ	11,975	6,650	5,325

<u>הערות:</u>

1. לסיכום הנ"ל יהיה צורך להוסיף את התקציב הדרוש לשיכון ומבני ציבור.
2. נבדקת האפשרות שמשרד הבטחון ישא במימון כביש הגישה ורשת החשמל.

ב

משרד ראש הממשלה
25. X. 1972
מס'........

השר ישראל גלילי

ירושלים, יד' חשון, תשל"ב
22 באוקטובר 1972

אל : הגב' גולדה מאיר - ראש הממשלה
מאת: השר ישראל גלילי

__המרכז האזורי פתחת רפיח והעולים מברית המועצות__

בשעתו שמעת מפי על קבוצת עולים מברית המועצות המטפחת את התקוה לקחת חלק בבנינה של עיר בפתחת רפיח.

כאשר נפגשתי עמהם לפני ההחלטה על הקמת שדה התעופה העמדתי אותם על המצב לאשורו. לאחר ההחלטה האמורה הדרכתי את מנהל המחלקה להתישבות לבחון את האפשרות של שילובם בעבודה באזור במסגרת השירותים שיהיו דרושים לישובים ולמתקני צה"ל, לרבות שדה התעופה.

הרעיון נדון גם בשיחות עמהם וכן נבדק ההרכב המקצועי של החבורה, - ומסתמנת מסקנה חיובית. הווה אומר - אם יוחלט על הקמת המרכז האזורי נשלב במשימה את חבורת העולים מברית המועצות.

פרטים בעל-פה, בכל עת.

ב ב ר כ ה,
ישראל גלילי

[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

ירושלים, כ"ז באדר תשל"ב
13 במרץ 1972

932-1
<u>סודי</u>

אל: שר הבטחון

הנני מתכבד להביא לתשומת לבך החלטה מס. 419 של הממשלה בישיבתה מיום כ"ו באדר תשל"ב (12.3.72):

"419. <u>גירוש בדואים וגידור שטחים מדרום לרפיח</u>

מ ח ל י ט י ם, הממשלה תחזור לנושא גירוש בדואים וגידור שטחים דרומית מרפיח לאחר שיוגשו לה ממצאי ועדת החקירה אשר במנתה על-ידי הרמטכ"ל ומסקנות הפרקליט הצבאי הראשי בנדון."

ב ב ר כ ה

מיכאל ארנון

העתק: ראש הממשלה

ירושלים, ב' באלול תשל"א
23 באוגוסט 1971

סודי

932-1

אל : שר המשטרה

הנדון: הודעתך בדבר פעילות
סדיבית בשטחים

בישיבת הממשלה ביום א' באלול תשל"א (22.8.71)
שאל השר מ. קול על הודעתך בקשר לנ"ל.

לאחר הישיבה קיבלתי את העתק המכתב המצורף בזה
אשר שלח לראש הממשלה עוד בשבוע שעבר.

- ראש הממשלה הודיעה בישיבה כי בהעדרך אין
אפשרות להשיב על השאלתא.

לידיעתך.

ב ב ר כ ה

מיכאל ארנון

העתק: ראש הממשלה

520(2-0)1-6

21.3.71

סגן ראש הממשלה
ושר החינוך והתרבות

ירושלים, כ"ד באדר תשל"א
21 במרץ 1971

סודי

אל: חברי הממשלה
יו"ר מרכז השלטון המקומי

כידוע לכם נעשות פעולות שונות - כגון סיורים, מפגשים, ימי-עיון וכיו"ב - לקבוצות מקרב תושבי השטחים המוחזקים במטרה לקרב אותם להבנת ישראל ועניינה. פעולות הסברתיות אלה עומדות בסימן הרחבה ותשיבותן, כמדומני, איננה זקוקה לפרוט יתר.

אלא שמטעמים מובנים הצלחת הפעילות בתחום זה מותנית לעתים בהצנעתה. לאחרונה הובא לידיעתי כי בשורה של מקרים ניתן פרסום פומבי לדברים, וכתוצאה מכך נגרם נזק קשה לעצם העניין. פעולות נפגמו והיו אף שבוטלו מכיוון שנחשפו לזרקורי הפרסומת.

אודה לכם, איפוא, אם תורו לאלה הנוגעים בדבר במשרדיכם לתאם את הפירסומים בכל מה שנוגע לפעולות ההסברתיות לתושבי השטחים, עם דוברי המפקדות ביהודה ושומרון וברצועת עזה.

ב ב ר כ ה

יגאל אלון

העתק: לראש הממשלה
לשר הבטחון

לשכת השר ישראל גלילי

ירושלים, ז' באדר תשל"א
4 במארס 1971

8202-01-6

אל : מר ש. דיניץ, מנהל לשכת ראש הממשלה

מאת: עוזר השר י. גלילי

רצ"ב סיכום ישיבה מיום 2.3.1971.

בברכה,

יוסף שגיא

ס ו ד י

לשכת השר ישראל גלילי

הנדון: ישוב בבני-סמואל - בעקבות החלטת הממשלה מיום 13.9.70

להלן סיכומה של ראש הממשלה בישיבה מיום 2.3.71 בהשתתפות:

ראש הממשלה והשרים: י. אלון, פ. ספיר, י. גלילי, ז. שרף, ח. גבתי
י. שרון, תא"ל ש. גזית, מר ר. אלוני

א. מינהל מקרקעי ישראל ינקוט בפעולות הדרושות לתפוס חזקה בקרקעת הכפר נבי-סמואל כדלהלן:

1. הריסת המבנים הריקים שבכפר.

2. הבהלת מו"מ עם 11 המשפחות הגרות היום במקום, לפנויין ולהעברתן, בהסכם, למקום אחר.

3. לעשות מאמצים במטרה לרכוש הקרקעות שבבעלות התושבים המקומיים.

ב. תוקם ועדה בין-משרדית לתכנון ישובו של הכפר נבי-סמואל. הועדה תורכב מנציגי: משרד החקלאות, משרד השכון ומשרד האוצר. הועדה תגיש תוך שלושה חודשים תכנית לישוב הכפר נבי-סמואל. התוכנית תכלול את השטח שבין גבול השיפוט של ירושלים לבין גבול הכפר נבי-סמואל.

השר י. גלילי יקים את הועדה.

ס ו ד י 4.3.1971

ירושלים, כ"ט בכסלו תשכ"ח
31 בדצמבר 1967

<u>ס ו ד י</u>

אל : מר רענן וייץ, ראש מחלקת ההתישבות, הסוכנות היהודית

הנדון: <u>סיכום ישיבה בענין עבודי הקרקעות באזור ברדלה</u>

1) סוכם להקים בשלב זה היאחזות נח"ל אחת באזור ברדלה, סמוך למוצבי הברך. תיבדק אפשרות להקים בשלב מאוחר יותר שתי היאחזויות נוספות באזור זה.

2) ההיאחזות תוקם ביחידת נח"ל צבאית רגילה ותתבסס על אדמות שטחי הנפקדים.

3) תוקם היאחזות נח"ל באיזור קליה - בית הערבה, דרומית לכביש יריחו גשר אלנבי.

4) ייעשה מאמץ להחיש קבלת החלטה לסלילת כביש פשחה-עין גדי.

5) ראש הממשלה נתן את אישורו להתחיל בהקמת היאחזויות הנ"ל.

6) הפיקום המדוייק של ההאחזויות בתאום עם כל הגורמים הנוגעים בדבר.

השתתפו: ראש הממשלה, שר הבטחון, שר העבודה, שר החקלאות,
מר רענן וייץ, אל"מ ישראל ליאור, אל"מ שלמה גזית.

ב ב ר כ ה,

אל"ם ישראל ליאור

305

מ ד י נ ת   י ש ר א ל
ה כ נ ס ת

241
ירושלים, י"ח בכסלו תשכ"ח
20 בדצמבר 1967

לכבוד
חברי ועדת החוץ והבטחון

א"נ,

נתבקשתי ע"י יו"ר הוועדה, מר דוד הכהן, להזמינכם לישיבת הוועדה, שתתקיים ביום שני, כ"ג בכסלו תשכ"ח (25.12.67) בשעה 15.00.

<u>סדר היום:</u>

חוק להארכת תוקף של תקנות-שעת-חירום (רישום ציוד וגיוסו), תשכ"ח-1967.

עלי להפנות תשומת לבכם כי תקפו של חוק זה פג ב-31.12.67 ויש להביאו לכנסת לקריאה שניה ושלישית **עוד בשבוע** הבא.

בכבוד רב,

חיה מן
מזכירת הוועדה

20c,

307

האחזויות בשטחים המוחזקים

ב ס י נ י

א) נחל ים (ברדוויל) - כ-100 איש. עוסקים בדייג.

ב) נחל סיני(אל-עריש) - כ-85 איש. עוסקים בחקלאות על שטחים שהיו בידי רשות הפיתוח המצרית.

תכניות: בודקים שטחי קרקע ומים כדי לראות אם יש אפשרות לעוד 1-2 האחזויות באיזור אל-עריש וכן את האפשרות לעוד 1-2 האחזויות דייגים.

ביהודה ובשומרון

א) כפר עציון - כ-80. עוסקים בחקלאות-חצר ומתחילים בתעשיה, בשיתוף עם תע"ש.

ב) נחל קליה - כ-85 איש. החלוץ עלה ב-15.2 והגוף יעלה ב-20/2. יעסקו בפיתוח שמורות טבע ויכינו שטחים לקראת החורף הבא.

ג) נחל מחולה(ברדלה) - כ-75 איש. בדרום בית-שאן. עוסקים בחקלאות אינטנסיבית.

תוכניות: מתכננים עוד שתי האחזויות בגוש עציון בואך חבל עדולם.

רמת הגלן

א) נחל בניאס - כ-100 איש. עוסקים בחקלאות

ב) נחל גולן (ג'יבין) - כ-100 איש. עוסקים בהקמת הנקודה ובחקלאות.

ג) קיבוץ גולן - כ-120 איש. עוסקים בהקמת הנקודה ובחקלאות.

ד) עין זיון - כ-60 איש. יעסקו בחקלאות

ה) אל-על - כ-20 איש. יגדלו ל-60. מושב.

תכניות: קבוצת "מבוא חמה" מתכננת עליה לעמרת אז-א-דין.
"נחל רפיד" יעלו בסוף מרץ. מספרם בתחילה כ-40 יגיעו ל-70-80
מתכננים עוד שתי נקודות אזרחיות.

306

האחזויות בשטחים המוחזקים

בסיני

א) נחל ים (ברדוויל) – כ 100 איש. עוסקים בדייג.

ב) נחל סיני (אל-עריש) – עד 85 איש. עוסקים בחקלאות על שטחים שהיו בידי רשות הפיתוח המצרית.

תכניות: בודקים שטחי [illegible] כדי לראות אם יש אפשרות להקים עוד 1-2 האחזויות באזור אל-עריש וכן את האפשרות להקים עוד 1-2 ~~[illegible]~~ האחזויות [illegible].

ביהודה ושומרון

א) כפר עציון – כ 80. עוסקים בחקלאות=מטעים ומתחילים בתעשיה, בשיתוף עם תע"ש.

ב) נחל קליה – כ 25. החלוץ עלה ב 15/2 והגרעין יעלה ב 20/2. עיסוק החברים שמירות, חוץ וניקוי שטחים לקראת החורף הבא.

ג) נחל מחולה (מחולה) – כ 27 איש. בתחום חיים=[illegible]. עוסקים בחקלאות אינטנסיבית.

תכניות: מתכננים עוד שתי האחזויות באזור עציון [illegible].

ברמת הגולן

א) נחל בניאס – כ 100 איש. עוסקים בחקלאות.

ב) נחל גולן (עליקה) – כ 150 איש. עוסקים בהקמת הנקודה וחקלאות.

ג) קיבוץ גולן – כ 120 איש. עוסקים בהקמת הנקודה וחקלאות.

ד) עין זיון – כ 60 איש. עיסוק חקלאות.

ה) אל-על – כ 20 איש. יגדלו ל 60. מושב.

תכניות

נקודת "מבוא חמה" מתכננת עליה לנקודת אל-א-בן.
נחל "רפיד" יעלו בסוף [illegible]. מספרם המתוכנן כ 40 יגיעו ל 60-80.
מתכננים עוד שתי נקודות אזרחיות.

-העתק-
"יד אשכול"
1972

מזכירות הממשלה

ירושלים, י"ז בכסלו תשכ"ח
19 בדצמבר 1967

1404/3

סודי ביותר

אל: ראש הממשלה

מאת: מזכירת הממשלה

הנני מתכבדת להביא לתשומת לבך החלטה מס. ב/40 של ועדת השרים לעניני בטחון בישיבתה מיום י"ב בכסלו תשכ"ח (14.12.67):

"ב/40. מגעים בין אנשי צבור לבין תושבי השטחים המוחזקים

מ ח ל י ט י ם, כי ראש הממשלה יבוא בדברים עם הנהלות הסיעות בכנסת למען העמידם על הנזק הנגרם על ידי קיום שיחות בין חברי כנסת ואנשי ציבור לבין תושבי השטחים המוחזקים, בנושאים הנוגעים לעניני בטחון ובעיות פנימיות של הממשלה."

בברכה
יעל עוזאי
יעל עוזאי

[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

גנזך המדינה
304
1972

ירושלים, ב' בכסלו תשכ"ח
4 בדצמבר 1967

14104/3
804/71

סודי ביותר

אל : שגריר ישראל, וושינגטון

מאת: מנהל לשכת ראש הממשלה

לאייב שלומוה,

תודה על מכתבך מס. 520 מ-28 בנובמבר.

יעקב חזר ואנו נקיים עתה התייעצויות לגבי תוכן הפגישות. המועד נראה לנו, כפי שהברקתי, למרות הבעיות שמתעוררות מנסיעתו המוקדמת של הרמטכ"ל ומן הנסיעה המתוכננת של שר הבטחון . נשמר על הסודיות ככל שנוכל. דרך אגב, ענין פגישתך עם הרצוג אצל רוסטאו דלף בניו-יורק.

נושא המדיניות לגבי השטחים כה מסובך שאינני מעיז להעלות סכום ממנו על הכתב. אינני מאמין שמישהו עדיין מוסמך לכך. לכן חשבתי שבשיחה בעל-פה תוכל ללמוד את קו המחשבה שלנו מפי הרצוג. כל מה שאני מוכן לומר בשלב זה הוא כי לא נראה לי שהחלטות הממשלה ביולי תופסות גם היום במאה אחוז בקרב רוב חברי הממשלה. עם הימים, נתחזקה המחשבה של הכרת היסטרי ובטחוני גם יחד להישאר במקסימום שטחים מוחזקים.

ב ב ר כ ה,

אביעד יפה

אי/אכ

17.XI.67

מניו יורק משר החוץ.

לא אמרתי בשום ראיון כי "ישראל תהיה מוכנה לוותר על שטחים מסויימים".

לא השתמשתי בבטוי: "Yield land"

Q: Listening to you.... also reading of your Prime Minister , it seems implicit that at peace talks, Israel is prepared to yield some of her conquered territories back.

Eban: The Prime Minister and I have never said that the cease-fire lines must be the final boundary otherwise there would be nothing to negotiate about. What we have said is that in the peace negotiation, we will make our proposal about where the boundaries shall be.

ובאותו ראיון אמרתי:-

Israel will not move from the cease-fire lines until or unless there is peace - a peace which will seek new, permanent and agreed frontiers.

ובמקום אחר:-

Until that new map of peace is drawn, the present cease fire reality will be maintained.

נא להבטיח פרסום. הדברים הנ"ל מופיעים בפרוטוקול.

אשמרן ·

אין לנו בעיות
בדברים שהלא אתר
תלוין ירושלים.
יש להניח שם
שם לא חוק [illegible]
שייאו לקט ההם
כמו הכאו!

גב':

במרוץ של אנשי אלף
(שמעתי החלום אלהי'
field land
ברוך להיה :
פרוון את סוסן ללב
(שולה: listening
to — — —

302

מניו יורק משר החוץ.

לא אמרתי בשום ראיון כי "ישראל תהיה מוכנה לוותר על שטחים מסויימים".

לא השתמשתי בבטוי: "yield land"

Listening to you.... also reading of your Prime Minister , it seems implicit that at peace talks, Israel is prepared to yield some of her conquered territories back.

Eban: The Prime Minister and I have never said that the cease-fire lines must be the final boundary otherwise there would be nothing to negotiate about. What we have said is that in the peace negotiation, we will make our proposal about where the boundaries shall be.

ובאותו ראיון אמרתי:-

Israel will not move from the cease-fire lines until or unless there is peace - a peace which will seek new, permanent and agreed frontiers.

ובמקום אחר:-

Until that new map of peace is drawn, the present cease fire reality will be maintained.

נא להבטיח פרסום. הדברים הנ"ל מופיעים בפרוטוקול.

17.11.67 - הצעת האנגלים

The Security Council

(1) expressing its continuing concern with the grave situation inthe Medeast.

(2) emphasising the inadmissability of the acquisition of territory by war and the need to work for a just and lasting peace in which every State in the area can live in security.

(3) emphasising further that all member States in their acceptance of the Charter of the U.N. have undertaken a commitment to act in accordance with Article 2 of the Charter.

1. Affirms that the fulfillment of the Charter principles requires the establishment of just and lasting peace in the Mideast which should inclue the application of both the following principles:

(11) withdrawal of Israeli armed forces from territories occupied in the recent conflict.

(11) termination of all claims or states of belligerence, and respect for and acknowledgement of the sovereignty, territorial integrity and political independence of every State in the area and their right to live in peace within secure and recognised frontiers free from ~~threatxxxx~~ threats or acts of force.

2. Affirms further the necessity:

A. for guaranteeing freedom of navigation through international waterways in the area.

B. for achieving a just settlement of the refugee problem.

C. for guaranteeing the territorial inviolability and political independence of every State in the area, through measures including the establishment of demilitarized zoned.

3. Requests the S.G. to designate a special representative to proceed to the Mideast to establish and maintain contacts with the States concerned in order to promote agreement and assist efforts to achieve a peaceful and accepted settlement in accordance with the provisions and principles in this resolution.

4. Requests the S.G. to report to the Security Council on the progress of the efforts of the Special Representative as soon as possible.

17.11.67 - הצעה הבגלית

The Security Council

(1) expressing its continuing concern with the grave situation inthe Medeast.

(2) emphasising the inadmissability of the acquisition of territory by war and the need to work for a just and lasting peace in which every State in the area can live in security.

(3) emphasising further that all member States in their acceptance of the Charter of the U.N. have undertaken a commitment to act in accordance with Article 2 of the Charter.

1. Affirms that the fulfillment of the Charter principles requires the establishment of just and lasting peace in the Mideast which should inclue the application of both the following principles:

   (1) withdrawal of Israeli armed forces from territories occupied in the recent conflict.

   (11) termination of all claims or states of belligerence, and respect for and acknowledgement of the sovereignty, territorial integrity and political independence of every State in the area and their right to live in peace within secure and recognised frontiers free from ~~thexaxxxx~~ threats or acts of force.

2. Affirms further the necessity:

   A. for guaranteeing freedom of navigation through internationa waterways in the area.

   B. for achieving a just settlement of the refugee problem.

   C. for guaranteeing the territorial inviolability and political independence of every State in the area, through measures including the establishment of demilitarized zones.

3. Requests the S.G. to designate a special representative to proceed to the Mideast to establish and maintain contacts with the States concerned in order to promote agreement and assist efforts to achieve a peaceful and accepted settlement in accordance with the provisions and principles in this resolution.

4. Requests the S.G. to report to the Security Council on the progress of the efforts of the Special Representative as soon as possible.

299

17.11.67 - הצעת הבריטים

The Security Council

(1) expressing its continuing concern with the grave situation inthe Medeast.

(2) emphasising the inadmiscability of the acquisition of territory by war and the need to work for a just and lasting peace in which every State in the area can live in security.

(3) emphasising further that all member States in their acceptance of the Charter of the U.N. have undertaken a commitment to act in accordance with Article 2 of the Charter.

1. Affirms that the fulfillment of the Charter principles requires the establishment of just and lasting peace in the Mideast which should inclue the application of both the following principles:

(ii) withdrawal of Israeli armed forces from territories occupied in the recent conflict.

(ii) termination of all claims or states of belligerence, and respect for and acknowledgement of the sovereignty, territorial integrity and political independence of every State in the area and their right to live in peace within secure and recognised frontiers free from ~~therxtxxxx~~ threats or acts of force.

2. Affirms further the necessity:

A. for guaranteeing freedom of navigation through international waterways in the area.

B. for achieving a just settlement of the refugee problem.

C. for guaranteeing the territorial inviolability and political independence of every State in the area, through measures including the establishment of demilitarized zoned.

3. Requests the S.G. to designate a special representative to proceed to the Mideast to establish and maintain contacts with the States concerned in order to promote agreement and assist efforts to achieve a peaceful and accepted settlement in accordance with the provisions and principles in this resolution.

4. Requests the S.G. to report to the Security Council on the progress of the efforts of the Special Representative as soon as possible.

יד יצחק בן-צבי
1972

משרד הבטחון

סודי

הקריה, ח' תשרי תשכ"ז
12 אוקטובר 1967

לשכת שר הבטחון

1404/תיק -

משרד ראש הממשלה - מר עדי יפה
שר החנוך והתרבות
רמטכ"ל
ר' אג"מ
אלוף פיקוד מרכז (2)
אג"מ/בטמ"ר

מר אחימוב - ש.ב.כ.
מר א. שלוש - ממא"ר
מר טולידאנו - יועץ לענייני ערבים
אל"מ שמגר - פרקליט צבאי ראשי
אל"מ ר. ורדי - ראש מטה מימשל צבאי
אל"מ מ. גור - מפקד צבאי, עזה
מר ש. הלל - משרד החוץ

הנדון: סיכום פגישת שר הבטחון עם ראשי הערים בשומרון

כללי

1. לפי בקשת ראשי הערים בשומרון נתקיימה פגישה בירושלים, במשרדי מפקדת המימשל הצבאי ביום ד', 11 אוקטובר, 1967.

2. בפגישה השתתפו - ר' עיר שכם, ר' עיר ג'נין, ר' עיר סלפית, ר' עיר ענבתא, ר' עיר טובאס ור' עיר תול-כרם וכן בתפקיד מתרגם מהנדס העיר שכם. מטעמנו השתתפו - בנוסף לשר הבטחון אלוף פיק' מרכז, אל"מ גזית שלמה, דוד פרחי, דוד זכריה ומר ארקין.

3. הדיון התרכז בשני נושאים - א. הלחצים אותם מפעיל המימשל על העיר שכם ודרכים לשיפור היחסים ; ב. המצוקה הכספית בה נתונות העיריות כיום.

הלחצים על שכם ושיפור היחסים

4. דובר ראשי הערים היה מר חמדי כנען משכם אשר עיקר טענותיו היו : -

א. שכם אינה זוכרת אמצעים כה קשים וכבדים כפי שמוטלים עליה לאחרונה.

ב. אינם רואים הקשר בין שביתת בתי הספר ומאורעות אחרים, אף כי יש להם תכנית לקידום נושא בתי הספר.

ג. היד הקשה מסלקת הרצון הטוב שהיה בין העם וכוחות הכיבוש.

ד. השלטון מטיל ענשים קיבוציים, כאשר אין הכלל יכול להיות אחראי למשגים של הפרט.

2/...

50

[illegible]

[illegible]

[illegible]

1. [illegible]

2. [illegible]

3. [illegible]

[illegible]

1. [illegible]

2. [illegible]

3. [illegible]

4. [illegible]

5. [illegible]

[illegible]

5. תשובת שר הבטחון היתה : -

א. כל מה שנעשה הוא לפי הוראות ישירות שלו.

ב. אין הוא תובע מן התושבים כ יאהבונו וישלימו עם שלטוננו. אך אנו בתקופת ביניים אשר תביא או לשלום או למלחמה חדשה. במצב ביניים זה - עד השלום או המלחמה - מצפה הוא מן האוכלוסיה וממוסדות השלטון האזרחי כי ימלאו חובות המינהל ואורח החיים התקין במקומותיהם בעוד אנו נמלא את חובות הממשל והשלטון המוטלות עלינו.

ג. הברירה שבפני התושבים היא חיים סדירים או דרך המרי. אולם - אם יבחרו במרי עליהם לדעת כי אף אנו לא תהא לנו הברירה אלא לנסות ולשבור אותם.

ד. המרי האזרחי, השביתות, הכרוזים וכו' הם הרקע שמאפשר לטרור לצמוח.

ה. הצעתו המעשית - "השארו לאומנים ערבים, אולם עד לשלב הבא במערכה בואו ונקיים דו-קיום. אל תלשינו על פעילי הטרור אך סלקו אותם אל מחוץ לשטחי הגדה".

6. בסיכום הדיון הציג שר הבטחון 3 תנאים למימוש הדו-קיום מצד האוכלוסיה הערבית : -

א. על האוכלוסיה להפסיק כל הגלויים של אי שיתוף פעולה עם השלטון (שביתות פוליטיות, סגירת מוסדות חינוך, השבתת חנויות ותחבורה וכיו"ב).

ב. על האוכלוסיה למנוע את פעולות הטרור, אם ע"י שילוח אנשי הפת"ע אל מעבר לגבול, אם ע"י מניעת פעולותיהם ואם ע"י שיתוף פעולה עם הממשל באיתורם.

ג. בכל מקרה של טענות ענייניות כלפי הממשל - תביעות, תלונות על יחס לא הוגן וכיו"ב - לא ינקטו שום צעדים הפגנתיים של שביתה או מרי אלא תבוא פנייה לפגישה מיידית לליבון ודיון בענין, במגמה לחפש פתרון שיענה על האינטרסים של שני הצדדים.

7. ר' עיר שכם, בשם שאר חבריו, הבטיח לפעול ברוח שלושת התנאים דלעיל, כאשר : -

א. ביקש לקיים פגישה של נציגי החינוך שלנו עם ועדת אנשי חינוך ערביים בראשותו, להסברת הצנזורה שנעשתה בספרי הלימוד.

ב. הבטיח לפעול לחידוש הלמודים - כולל בירושלים המזרחית, ולפי התכנית וספרי הלמוד הישראלים - לא יאוחר מן ה-5 - 4 בנובמבר 67.

ג. יכנסו את נכבדי התושבים ויסבירו את דברי שר הבטחון ויבקשום לפעול ברוחם.

ד. ביקש כי הסרת הסנקציות מצדנו תעשה <u>לפני</u> חידוש הלמודים כאות לחידוש הרצון הטוב מצדנו.

ה. לגבי המורים בירושלים המזרחית - תוארך התקופה המותרת להם להתייצב לעבודה עד סוף חודש זה.

ו. ביקש שנחזיר תלמידים ומורים שעברו לגדה המזרחית לאור שביתת הלימודים.

8. שר הבטחון הבטיח להביא הדברים לאישור ראש הממשלה, ובהתאם לכך : -

א. תבוטלנה כל הסנקציות שנקטנו, במועד המוקדם האפשרי.

ב. ישוחררו - לקראת סוף חודש זה - מפקחי החינוך מירושלים ושכם (אף כי לא נאשר את שיתופם בועדה לבדיקת קטעי הצנזורה)

78

ג. יבקשו את שר החינוך להאריך את המועד להתיצבות מורי ירושלים המזרחית, עד ל-5 בנובמבר 1967.

ד. החזרת תלמידים ומורים מן הגדה המזרחית - נושא זה יטופל ויפתר במסגרת ההסדר לאיחוד משפחות.

<u>המצב הכספי בעיריות</u>

9. ראשי הערים הציגו את הבעיות הכספיות הקשות בהן נתונות העיריות.

10. שר הבטחון הסביר כי כל עוד היה מרי לא ניתן היה לצפות שאנו נפעל לשיקומם ונעניק להם מלווים והטבות. אם הם ישתפו עמנו פעולה יכולים הם להיות סמוכים ובטוחים כי ישראל תמלא אחר כל חובותיה כלפי האוכלוסיה, פחות או יותר כפי שנהוג בישראל.

11. שר הבטחון יבקש את נציגי המשרדים השונים להכנס לשטח לבדוק הצרכים ולפעול לפתרון הבעיות. יתכן והדברים יקחו זמן, כי המכונה הבירוקרטית פועלת לאטה, אך הדברים יוסדרו.

שלמה גזית - אלוף משנה

- העתק -
"יד אשכול"
1972

ירושלים, טז' באלול תשכ"ז
21 בספטמבר 1967

סודי ביותר

8/1404 ת.י.

שר המשפטים

כבוד השר,

הנדון: **ההתיישבות בשטחים המוחזקים**

רצ"ב העתק תזכיר בנדון, אשר נכתב ע"י היועץ המשפטי של משרד החוץ לאחר שיחה אתי.

ראש הממשלה ביקש להעביר תוספת לכך לרצ"ב לקראת הקמת ההיאחזויות, בסיסי צבא, נקודות התיישבות ויישוב פליטים בשטחים המוחזקים.

ראש הממשלה יודה על חוות דעתך.

ב ב ר כ ה ,

אביעד יפה
מנהל לשכת רוה"מ

העתק: ד"ר י. הרצוג

סודי ביותר

-העתק-
יד אשכול
1972

ירושלים, יב באלול תשכ"ז
18 בספטמבר 1967

אל: שר הבטחון
שר המשטרה

הנדון: <u>מעבר תושבי הגדה והרצועה לישראל</u>

רבו בשבועות האחרונים מקרים של תושבי הגדה והרצועה, הנכנסים לתחומי ישראל ללא היתר במטרה לחפש תעסוקה בשכר נמוך ובתנאי נצול.

הסתננות זו, נוסף על משמעותה הבטחונית, מביאה כבר כיום להגברת האבטלה בענפי הבנין והחקלאות ואם לא תבלם מיד עלולים גם ענפים נוספים לפלוט עובדים.

עובדי שירות התעסוקה, בשתוף עם המשטרה, מנסים ללחום בתופעה זו באמצעים אדמיניסטרטיביים וחוקיים. יעילותם של אלה מוגבלת למדי בהיותם מכוונים כנגד המעסיקים אשר אינם נרתעים מהעונשים הכספיים הקלים יחסית המוטלים עליהם.

המנהל הכללי של משרד העבודה העמיד הנושא לדיון בועדת המנכ"לים לשטחים המוחזקים, אולם לא ניתנה לכך תשובה מספקת. נראה לי כי על המנהל הצבאי ועל משטרת ישראל לנקוט אמצעים נמרצים על מנת לבלום תופעה זו טרם יגדלו ממדיה, אם בדרך הטלת פיקוח חמור יותר על דרכי המעבר לישראל, ואם על ידי אמצעים אחרים, לרבות הטלת ענשים חמורים על המסתננים.

אודה לכם אם תודיעוני האמצעים שבדעתכם לנקוט על מנת להפסיק הזרם חוק זו.

ב ב ר כ ה ,

יגאל אלון

העתק: ראש הממשלה

ו' ג' ...
יד אשכ...
1972

מזכירות הממשלה

ירושלים, כ"ג באב תשכ"ז
29 באוגוסט 1967

סודי ביותר

1404/3
נשמרת
...

א ל: ראש הממשלה
שר הבטחון
שר החקלאות
שר העבודה

מאת: מזכירת הממשלה

הנני מתכבדת להביא לתשומת לבכם החלטה מס. 772 של הממשלה בישיבתה מיום כ"א באב תשכ"ז (27.8.67):

"772. עבוד קרקעות בשטחים המוחזקים ע"י צה"ל

מ ח ל י ט י ם:

א) לאשר עבוד הקרקעות ברמת הגולן. שר הבטחון, שר החקלאות ושר העבודה מוסמכים להחליט על דרכי ביצועה של החלטה זו.

ב) לאשר הפעלת חוות הנסיונות באל-עריש. ראש הממשלה, שר הבטחון, שר החקלאות ושר העבודה מוסמכים להחליט על דרכי ביצועה של החלטה זו."

החלטה זו לא נכללה בפרוטוכל של ישיבת הממשלה מפאת אופיה הסודי והנה שמורה במזכירות הממשלה.

בכבוד רב
יעל עוזאי
יעל עוזאי

גנזך
יד אשכול
1972
287

משרד החוץ

סודי

לשכת השר

ירושלים, כ"ב באב תשכ"ז
28 באוגוסט 1967

1404/3

אל : מנהל לשכת ראש הממשלה

מאת: מנהל לשכת שר החוץ

הנדון: הגירת משפחות ערביות
מהשטחים המוחזקים
מכתב רה"מ מיום 23.8.67

שר החוץ, הנמצא בחופשה, הורני לבקשך להודיע לראש הממשלה שהחליט למנות את מר אלישיב בן-חורין לבדוק את הבעייה ולהציע כיצד לקדם את העניין. במרוצת הזמן ידווח שר החוץ לרה"מ על ההתקדמות.

בברכה,

ע. שמעוני

287

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

בנימין,

- העתק -
- יד אשכול -
1972

אליהו ששון

שר המשטרה

ירושלים

285

ירושלים, יח' אב תשכ"ז
24 אוגוסט 1967

אל : ראש הממשלה

<u>ס ו ד י</u>

מאת : א. ששון

14404/3 ת.מ.

הנדון: <u>לגורל הגדה המערבית (ג')</u>

אדוני ראש הממשלה,

להלן כמה דברים נוספים למה שאמרתי בישיבת הממשלה ביום א' שעבר, 20.8.1967, בקשר לגורל הגדה המערבית:

אם נספח את הגדה המערבית ורצועת עזה לישראל ונקיים, כהצעת השר בגין, את א"י השלמה כיחידה מדינית ריבונית אחת – תוך כדי קיום יחסי שלום של אמת ושיוויון עם המיעוט הערבי שימנה אז, עם שלוש מאות ערביי ישראל הוותיקים, כמיליון וחצי – הרי <u>ראשית</u> : היחס המספרי בינינו לבין הערבים יעמוד על 60 אחוז יהודים ו- 40 אחוז ערבים, <u>שנית</u> : כתוצאה מהריבוי הטבעי הגדול אצל הערבים היחס המספרי הזה יוסיף לעמוד בעינו גם אם נצליח להעלות 80/100 אלף יהודים כל שנה – משימה די קשה ודי עצומה, שזה שנים לא הצלחנו, למרות מאמצינו הרבים והממושכים, להגיע אליה, <u>ושלישית</u> : אחרי שנים אחדות של מעבר – (נניח שנעניק לערבים את הזכות לאזרחות כעבור חמש שנים, ולא לפני כן, כהצעת השר בגין) – ייהפכו הערבים לשותפים מלאים בשלטון במדינה : בכנסת, בממשלה, בפקידות ובכל המוסדות והמשרדים האחרים. הם יתבעו, ובצדק, את חלקם בשירות החוץ ובכל שירות אחר ושום מוסד מדעי או אחר, <u>על כל צפונותיו</u>, לא יוכל להשאר, לנצח, סגור בפניהם. ולאחר שנים מעטות לא יהיה אף מנוס משיתופם המלא בצה"ל ובכל כוח בטחוני אחר.

נכון, כי בשנים הראשונות יוכלו היהודים, בזכות היותם מנצחים, מסודרים יותר ומפותחים יותר, לשמור על כמה יתרונות ועל עמדות בכורה ולהשהות ככל האפשר את מועד שיתופם המלא של הערבים בשלטון המדינה. אולם בסופו של תהליך – בין אם נרצה ובין אם לא נרצה – נצטרך להגיע לחלוקת השלטון בינינו לבין הערבים, אשר, בינתיים, מספרם ילך ויגדל כתוצאה מהריבוי הטבעי ומצבם החברתי והכלכלי ילך וישתפר ויתחזק כתוצאה מכניסתם, במאמצינו ועל חשבוננו, למערכת הכללית של

2/..

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

284

פיתוח כלכלי, חינוכי ותרבותי. וכאן נשאלת השאלה : מה תהיה דמותה של א"י השלמה בהרכב כזה של אוכלוסיה ובשיתוף כזה בשלטון? האם תהיה זו עוד מדינתו של עם ישראל - המקלט החופשי והבטוח, בעל הצביון הלאומי היהודי ובעל כח המשיכה לתפוצות? האם נוכל ביום ובמשך כל הדורות הבאים למצוא כל הזמן יהודים שירצו ויסכימו לעלות לארץ אך ורק כדי לעזור ליהודיה לקיים את שיווי המשקל המספרי בינם לבין שכניהם הערבים?

דומני, כי לא אטעה אם אומר, שזו תהיה בהחלט אשליה להניח או להאמין, שאנחנו נוכל, תוך כדי התפתחות טבעית מצפה כזאת, לקיים כאן בארץ האבות, כחזון וכשאיפת כל אחד מאתנו, מדינה יהודית לאומית כשכפות המאזניים יטו בהכרח יותר ויותר להיותה דו-לאומית. שכן אי-אפשר להפריד את שאלת השטח משאלת האוכלוסין וכל מי שמנסה לעשות זאת ומדבר על השטח בלבד ומתעלם מתושביו - אין להתיחס לדבריו ברצינות. גם על ידי הנהגת משטר דיקטטורי של דיכוי ושל קיפוח לא נצליח לשמור על צביונה היהודי הטהור של המדינה, כי יש לנו ענין עם מיעוט השייך לאומה גדולה, המקיפה אותנו מכל עברינו והחולשת על מדינות עצמאיות וריבוניות רבות העוקבות אחר פעולותינו והתנהגותנו. נוסף לכך, אין זה יכול להתקבל על הדעת, כי בתקופת שחרור העמים והדאגה הכללית בארגונים הבינלאומיים לזכויות האדם, תשלים יחידה אתנית בת מיליון וחצי עם מעמד מקופח ונחות כאשר יחסי הכוחות בינה לבין היחידה האתנית האחרת, השלטת, הם כפי שהינם כיום, 40 : 60, וכפי שיהיו עוד זמן רב לאור המצב הירוד בעליה ובילודה אצלנו. והתוצאה : בין שנרצה ובין שלא נרצה אנחנו ניהפך למדינה דו-לאומית, שהחלק האחד שבה נשען, בטבע הדברים, על ארצות ערב השכנות, שלא נטשו עדיין את שאיפתן לחסלנו כגורם באיזור, אם לא להשמידנו.

אדוני ראש הממשלה,

סבורני, כי עלינו להכיר בעובדה, שעם כל רצוננו העז להוסיף ולהחזיק בארץ ישראל המשוחררת והשלמה - אין אנחנו רשאים, לא כלפי דורנו ולא כלפי הדורות הבאים, לשלם עבור ההחזקה הזאת מחיר גבוה כל כך המתבטא בקליטת כך וכך מאות אלפי ערבים ובהפיכת המדינה כיום לדו-לאומית וכעבור כך וכך שנים - למדינה בה יהוו הערבים רוב והיהודים מיעוט. כן סבורני, כי עלינו להיות מציאותיים, לראות את הדברים כפי שהם ולא כפי שהיינו רוצים שיהיו, לאזור עוז מוסרי ואומץ מדיני ולהחליט, לפחות בינינו לבין עצמנו, כי אנו מחזירים לממלכת ירדן, תמורת חוזה שלום, את הגדה המערבית - כמובן חוץ מירושלים המזרחית, לטרון וכמה תיקוני גבול אחרים הדרושים לנו מבחינה בטחונית.

3/..

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

283

עלינו לשאוף לשלום עם הממלכה הירדנית לא כדי לספק את רצונם של ידידיו של המלך חוסיין בארצות-הברית ובמערב, אלא כדי למצוא באמצעות הממלכה הזאת שני פתרונות חשובים : א) פתרון לבעיית הפליטים, כולל הפליטים שברצועת עזה, החלויה ועומדת זה תשע-עשרה שנה והמשמשת נשק נגדנו בידי אויבים וצוררים כמו ארצות ערב, ארצות האיסלאם וארצות מזרח-אירופה. ב) פתרון לבעיית ה- 600/700 אלף הערבים תושבי הגדה המערבית, הנמצאים כיום בשליטתנו ואשר האינטרס המדיני, הבטחוני והכלכלי שלנו מחייבנו לעשות כל אשר לאל ידינו כדי לא לצרפם לאוכלוסיית מדינתנו וכדי להעביר את האחריות להם והשליטה עליהם לרשות אחרת.

נכון שממלכת ירדן לא נולדה עם "הגדה המערבית" והיא קמה כמדינה עצמאית בגבולות אחרים. נכון כי המלך חוסיין ניסה במשך שנים ליצור לממלכתו בסיס חוקי לשליטתה בשטחים שממערב לירדן ולהופעתה באו"מ ובעולם כאילו היא היורשת החוקית של התביעות הערביות לא"י. נכון, כי ממלכת ירדן כבשה את השטחים ממערב לירדן בניגוד להחלטות או"מ וביססה את שלטונה בהם בכוח כיבוש צבאי ולא לפי בקשת רצון תושביהם. וכן נכון כי תושבי שכם, טול-כרם, ג'נין, חברון וערים אחרות התקוממו לא אחת נגד הכיבוש הירדני הזה וממשלת רבת-עמון נאלצה לשלוט בכוח הזרוע.

כל זה אמת ונכון. וכן אמת ונכון, כי יהיה בהחזרתנו את "הגדה המערבית" לממלכה הירדנית משום הודאה בלתי-ישירה מצד ישראל בטיעונו של חוסיין כאילו ממלכתו "יורשת פלשתינא" וכאילו הוא מסמל את ה"ישות הפלשתינאית". אולם כאשר הברירה היא בין הכרה בלתי-ישירה כזאת מצדנו ובין קליטת מאות אלפי ערבים והפיכת מדינתנו היהודית הלאומית למדינה יהודית-ערבית דו-לאומית עם כל הכרוך בכך, הרי ברור שמחובתנו - הלאומית, הציונית והיהודית - לבחור בדרך הראשונה, ביחוד - כשהדרך הזאת יכולה גם לסייע בידינו לפתור את בעיית הפליטים. המומחים להתישבות טוענים, כי השטח שבעיבוד חקלאי בממלכת ירדן הוא כמעט כפליים מן השטח החקלאי של ישראל ועל ידי עזרה בפיתוח מקורות המים, פיתוח הפוספטים ומפעלי ים-המלח ואוצרות טבע אחרים יכולה ירדן לבדה, בשמחה בלבד, לקלוט את כל הפליטים הנמצאים כיום בתחומיה ובתחומי רצועת עזה והגדה המערבית.

מוהר להניח, דומני, כי בנסיבות הנוכחיות, בהן נתונה ירדן לאחר תבוסתה במלחמה, מעוניינים המלך חוסיין וממשלתו להידבר עם ישראל, מתוך הנחה שבתמורה על כך יוחזרו לה שטחים מסויימים בגדה המערבית ואם לא עשו זאת עד עכשיו - הרי ברור כי מתוך חשש להיות המדינה הערבית הראשונה שמעיזה לעשות צעד כזה. אולם כמה משפטים שבאו בראיון שנתן חוסיין לעתון הצרפתי "אקספרס" אומרים דרשני, כגון : "אני סבור שיש סיכוי להגיע ליישוב המשבר".... "אין כאן ענין קירמה של

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

282

ישראל – היא כבר הוכיחה למדי את יכולתה להתקיים מעכשיו ולהבא"...."ישראל חייבת להתפשר כדי למנוע התנגשויות חדשות"...."הערבים עשו בעבר הרבה שגיאות וטעויות"....

זאת ועוד. אבדן הגדה המערבית גרם נזקים חמורים לכלכלה הירדנית וזוהי אחת הסיבות העיקריות אשר תאלצנה את ממשלת רבת-עמון למצוא במוקדם או במאוחר, דרך להידברות עם ישראל. שכן למרות שטחה המצומצם סיפקה הגדה המערבית כ-75% מהפירות והירקות, שבחלקם שימשו כסחורות יצוא לערב-הסעודית ולנסיכויות המפרץ הפרסי. מלבד זה היו מרוכזים כ-48% מהתעשיה וכ-53% מהסחר הירדני בגדה המערבית. הירדנים טוענים, כפי שהדבר בא לידי ביטוי בעתונותם, כי עקב אבדן הגדה המערבית יפסיד האוצר הירדני 26 מיליון לירות סטרלינג לשנה, שהם כ-35% מכלל תקציב המדינה.

אדוני ראש הממשלה,

ב- 5 ביוני 1967 לא יצאנו למלחמת כיבוש, אלא להגן על קיומנו, על בטחוננו ועל ריבונותנו. נצחוננו המזהיר של צה"ל הציל לנו את עצמאותנו, הבטיח לנו את קיומנו ויצר לנו תנאים די טובים ודי נאותים לשמירה על בטחון העם והמדינה בעתיד. מחובתנו כיום, איפוא, כשהמאבק עבר מהזירה הצבאית לזירה המדינית, לשאוף לשלום הוגן, ולא לשלום מרכבב, עם הממלכה הירדנית ועם כל מדינה ערבית אחרת, שתראה סימן כלשהו לרצונה בשלום. הגשמת חזון שלמות הארץ כיום נראית כקשה ובמליאת סכנות. ואם לא נצליח במשך עשר השנים הבאות לעורר, לפחות, שני מיליון יהודים לעלות לארץ – עשוי החזון הזה להפך לשאיפה בלבד באחרית הימים. זו, אמנם, הכרה מרה וקשה לכל אחד מאתנו לעכלה – אך אין מנוס ממנה ועלינו להסתפק בשלב הזה של המאבק עם ירדן בסיפוח ירושלים המזרחית, בכמה תיקונים בגבולות בגדה המערבית ובהחזקת כמה בסיסים צבאיים בתוכה ולהפנות את כל מרצנו א) להשגת השלום עם ירדן על יסוד הסיפוחים האלה. ב) לגבש תודעה בקרב הצבור בדבר אפשרות של פינוי חלקים מהגדה המערבית – הואיל ולתודעת הצבור במקרה כגון זה יש ערך רב.

לשיקולך ושיקול חברי הממשלה

ב ב ר כ ה,

א. ששון

אליהו ששון

העתקים: אל חברי הממשלה

אל מזכירות הממשלה

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

- העתק -
יגנץ אשבק
1972

215

משרד החוץ

מחלקת הקשר

מברק נכנס - מסווג

סודי ביותר

ל נ ס פ ן

סס. 14

הוכר: 900 05 יולי 67
הורפס: 060200

א ל: המשרד ירושלים

מאת: ספי שראל ניו יורק

ב ה ו ל/ ס פ ל

א ש כ ו ל.

בכל צנורות ההסברה סופצת היום הודעה של שר הבטחון הסוריעה ש שראל עומדת לספח את רצועת עזה ואולי את י הגדה המערבית.

בנינים ערביים מקריאים הודעה זו מעל בימת העצרת העלולה להרע את ישיבותיה עקב הודעה זו.

הנני שואל:

א. מתי החליטה הממשלה לספח את רצועת עזה.

ב. מתי החליטה הממשלה לפרסם הודעה זאת.

א ב ן

(הוקרא למר ש. אמיר 060200)

תפוצה: רוהמ3

דכ/שכ

- העתק -
"יד אשכול"
1972

ס'ה'

ירושלים י"ח סיון תשכ"ז
26 ביוני 1967

1404/3

אל: מר עדי יפה

מאת: אורי גורדון

הצעתי לד"ר הרצוג כי מיד לאחר קבלת החוק לאחוד שטחים מוניציפליים יסופחו מספר כפרים לשכם או לבית לחם וכו' לשם "יעילות מינהלית".

הנ"ל לצרכי הסואת הכונה העיקרית.

ד"ר הרצוג בילה ענין ברעיון והציע כי אביאו בפניך.

בברכה

א.ג.

אורי גורדון

משרד החוץ

מחלקת הקשר

מברק נכנס - מסווג

שמור

אל: המשרד ירושלים

מאת: משראל ניו יורק

מס' 477

חובר: 152120 יולי 67

הודפס: 160700

מידי

לבני.

בא מסור לרוהם.

בפעם השניה הודיע הקצין גת הודעות ישירות לאום פעם בענין הארמון ופעם שניה בענין הפסקת האש.

המזכל מציין כי אדם פועל בכל 122 המדינות דרך הנציגויות הקבועות ומשרדי החוץ

אמרתי לו כי זוהי כמובן השיטה גם אצלנו.

אבקש אמצעים להפסיק התקשורות של קצין זה עם גורמים בינלאומיים דבר שאינו נהוג בא"פ מדינה.

אבן

תפוצה: תפוצה א + מאום

מדינת ישראל

התאריך: [illegible]

העתק

אל: עוזי נרקיס

מאת: יגאל אלון

הנדון: ______

עוזי שלום,

אנא הפעל חקירה ובדיקה

על המקרה כי שר הבטחון

הודיע לי שהיו מקרים של

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] לדיון בתוך

הממשלה

יגאל

סודי ביותר

588. ארמון הנציב

מ ח ל י ט י ם, בהמשך להחלטה מס. 567 מיום י"ז בסיון ש"ז (25.6.67), להעביר לשר החוץ את שתי ההצעות הבאות וליפות כוחו להחליט לפי איזו מהן יפעל:

הצעה 1:

להודיע למזכיר הכללי של האו"ם, כי ישראל מוכנה לאפשר לגנרל א. בול לשוב לארמון הנציב בתוקף תפקידו כנציג המזכיר הכללי לפיקוח על ביצוע ההחלטות האחרונות של מועצת הבטחון בענין הפסקת האש, ולא בתפקידו הקודם כראש משקיפי האו"ם לפי הסכמי שביתת הנשק.

א ו

הצעה 2:

לשכן בארמון הנציב רשות ישראלית ולהודיע למזכיר הכללי של האו"ם כי ישראל מוכנה להעמיד לרשותו של גנרל א. בול רק חלק מארמון הנציב לצורך ביצוע תפקידו כנ"ל.

משרד החוץ

מחלקת הקשר

מברק נכנס - מסווג

2741

ס ו ד י

מס. 108

א ל:המשרד ירושלים

מאת:משיראל ניו יורק

חובר: 041400 יולי67

הודפס:042200

ב ה ו ל

מקור ארסון הנציב.

1. אנחנו מציעים שבול יקבל המבנה לידיו לאחר חתימת פרוטוקול.

2. הפרוטוקול יכלול הדברים הבאים:

א. איזכור חילופי האגרות עם המזכל.

ב. הקטע באגרתנו המטפס אסמכתא לתפקידי בול לפי החלטת מועבט.

ג. שמירת זכויות העמדה ביחס לבנין ולשטח.

(ראוי לזכור שהבנין כולל גם את השטח המגודר שמסביבו).

ד. קבלת הבנין והשטח מידי נציג משיראל.

3. במידה ויש בכוונתכם לעשות כך, אנא הודיעונו כדי להודיע על כך מראש לבאנץ.

ב א ו ם

תפ/צה א'

לב/שכ

-העתק-
יד אשכול
1972

משרד החוץ

סודי ביותר

ירושלים, יב' תמוז תשכ"ז
20 יולי 1967

אל : ראש הממשלה

מאת : הועדה הבינמשרדית המיוחדת למגעים מדיניים באזורי הכבוש

הנדון : הגדה המערבית, הממלכה הירדנית, רצועת עזה : הצעה לפתרון ולמדיניות

אדוני ראש הממשלה,

1. בהתאם להנחיותיך אלינו במכתבך מהארבעה ביולי, קיימנו שורה ארוכה של מגעים מדיניים עם אישים בגדה המערבית (עיין נא סכום רשמינו בנספח א'). כן סקרנו את המצב המדיני באזור על רקע הנתונים החדשים שנוצרו בעקבות מלחמת ששת הימים ואת המגמות המדיניות השונות המתחילות להסתמן בעולם הערבי בכלל ובירדן בפרט (עיין נא בנספח ב').

2. הועדה הגיעה למסקנותיה פה אחד.

3. הועדה מבקשת להדגיש במיוחד כי גורם הזמן הנו בעל חשיבות ראשונה במעלה.

4. הועדה ממליצה בפניך על שתי פעולות דחופות ומקבילות, שאינן בהכרח תלויות זו בזו, בשני המישורים העקריים הבאים :

(א) פעילות מדינית אינטנסיבית במגמה להגיע להסכם שלום מיידי עם חוסיין שיתבסס בעיקרו על : הסכמה בלתי מסויגת מצדו לחסל יחדיו ולצמיתות את בעית הפליטים ע"י פיצויים ויישובם הן בגדה המזרחית והן בגדה המערבית תוך העברת פליטי רצועת עזה לשני המרחבים הנ"ל וספוח הרצועה לישראל כשהיא מרוקנת מפליטים. כן יושתת ההסכם על תקוני גבול הכרחיים, פרוז הגדה המערבית בפקוח צבאי ישראלי יעיל, הקמת קונפדרציה משולשת בין ישראל ירדן והגדה או משטר ישראלי ירדני משותף בגדה , הסכמה על פורמולה שתאפשר לחוסיין לשאת בתואר ולמלא בצורה כל שהיא תפקיד של שומר המקומות הקדושים לאסלאם, חוזה הגנה הדדי שיכליתו להבטיח את ממלכת ירדן ולהרתיע מפני פלישה ערבית או הפיכה מקומית על ידי כך שהחוזה יקנה זכות אוטומטית לצה"ל לצעוד לגדה המזרחית במקרה של שינוי עוין המערער את הסכם השלום. תכנון ופתוח משותף תוך עזרה הדדית מרחיקה לכת בתכניות ובבצוע הפתוח הכלכלי המשולב של משאבי-התיירות, המחצבים התעשיה והמסחר. ביצוע משותף של תכניות ההתפלה ונצול האנרגיה הגרעינית לצרכי שלום, הסדרי נמל חפשי, נתיבי אויר נאותים וכיו"ב.

במדה שנכנס למו"מ עם ירדן מוצע כי במקביל תנוהל פעילות דיפלומטית דיסקרטית שתכליתה לגייס תמיכה לחוסיין הן בקרב ערביי פלשתינא, הן בקרב מספר מדינות ערביות (טוניסיה, מרוקו לבנון וסעודיה) והן בקרב מדינות מוסלמיות ובראשן איראן. ארה"ב תמלא בהקשר זה תפקיד חשוב.

2/..

(ב) באין שלום מידי עם ירדן, ועד לחתימת הסכם כזה, תנוהל הגדה המערבית על ידינו כיחידה מינהלית ומשקית נפרדת בשלטון ישראלי ישיר ובלעדי. הנחתנו היא שכל עוד אין שלום אין הצדקה לאומית לחתום סופית את עצמנו, ביוזמתנו, בתחום-גבולות שביתות הנשק המתוקנים. העברת השלטון בגדה לזולתנו - אפילו לידי ערבים מקומיים אם על ידי הקמת מדינה פלשתינאית, או קנטון ערבי בעל מעמד מדיני מיוחד, איננו נראה לנו כרצוי, בשלב זה, גם מבחינת עתיד יחסינו עם ארצות ערב והשאיפה להתקדם לקראת הסדר עמן. מוצע איפא שהגדה המערבית תשאר בידינו על מנת שתשמש :

(1) כקלף להשגת השלום עם ירדן;

(2) כמרחב ומנוף לחיסול סופי של בעית הפליטים שע"י עצם פתרונה נסלק אבן נגף עקרית בינינו לבין שכנינו וניצור ע"י כך מהות שונה, חריפה פחות, של הסכסוך הערבי ישראלי;

(3) כמרחב שגורלו הסופי ייבחן מחדש בעתיד הן לאור התוצאות הממשיות של פעולה דיסקרטית ומאומצת לעדוד הגירת ערבים אל מעבר לים (שעם כל התקוות הזעומות שאנו תולים בה יש לעשותה) והן לאור מימוש הסיכויים והמאמצים לעליה יהודית ארצה בעתיד הרחוק יותר.

בהקשר זה הננו מבקשים להדגיש בפניך החשיבות המכרעת שהננו מייחסים למדיניות שתנחה את המשטר בגדה (עיין נא בעקרונות המוצעים בנספח ג׳) וכן להכרח בריכוז מוחלט של ניהול הגדה כיחידה אחת ובידי רשות אחת.

לזכותו של הממשל הצבאי יתרונות רבים ובראשם השיקולים הצבאיים והבטחוניים. חסרונו הוא בכך שמצד אחד מכביד הוא על צה"ל בעוד שמצד שני ממשל הוא כבוש וזמניות. צורת המשטר המוצעת תהווה הוכחה לתושבי הגדה כי ישראל החליטה סופית שלא לסגת מהגדה, אך לא פחות חשוב מזה, היא תהווה מסגרת לנהול הגדה בהתאם למשימות ולמגמות המדיניות המורכבות שמנינו לעיל.

אנו ממליצים על כן להנהיג בכל ההקדם משטר אזרחי מרוכז בגדה, עם סמכויות חרום, תוך הפקדת צה"ל על הגבולות החדשים והפקדת בטחון הגדה בידי מנגנון ענף של המשטרה, משמר הגבול ושרותי הבטחון.

הננו מציעים שהגדה תופקד בידי משרד ממשלתי מיוחד בראשות שר שינהל למעשה את הגדה בצורת קנטון הנשלט בדרגים ארציים ע"י ישראליים בעוד שעל הדרגים המקומיים (עיריות, מועצות וכו׳) יופקדו ערבים. הננו מליטים בר"ב (נספח ד׳) הצעה ארגונית לסדרי השלטון בגדה.

בגלל החשיבות הרבה שהננו מייחסים לפתרון כולל של בעית הפליטים, אם במסגרת הסכם שלום עם חוסיין או במסגרת מאמצינו הבלעדיים בגדה בהעדר שלום, הננו מצרפים חוות דעתנו (עיין נספח ה׳) בקשר לעקרונות המומלצים על ידינו לפתרון בעיה זו.

5. הננו מקווים להגיש לך בהקדם הצעותינו בקשר לרמה הסורית ולסיני.

ב ב ר כ ה,

אלוף חיים הרצוג   משה ששון   שאול בר-חיים   דוד קמחי

העתק : שר החוץ, שר הבטחון, הרמטכ"ל, ראש המוסד לעניני מודיעין, מנכ"ל רוה"מ,
מנכ"ל משה"ח, ראש אמ"ן.

34

נספח א׳

סיכום רשמים משיחות עם נכבדי הגדה

מצאנו תושבי הגדה מופתעים והמומים מנצחוננו המהיר והמכריע של צה"ל וממפדי תבוסתם של צבאות ערב, לאחר שהיו תחת הרושם של הכנות ממושכות למלחמה שנעשו על ידי מנהיגי ערב ונאצר בראשם במשך עשר השנים האחרונות. בפגישה עמהם הנך מרגיש בעצב הנובע מיאוש ומפגיעה עמוקה בכבודם.

לאחר שהפלשתינאים טעמו טעם גלות, עוני מלחמות והכנעה טוענים הם שרצונם עתה הוא בשלום שיאפשר להם בעת ובעונה אחת חיי יציבות ושלווה ומוצא של כבוד. הם מקבלים את ישראל לא בתוקף הזכות של עמה למדינה עצמאית באזור אלא כגזרה משמים בתוקף עליונותה הצבאית שאין אפשרות לעברה בתקופת חייהם או חיי בניהם. חלק מהם מעיד על עצמו כי הוא נכון להתגייס ולפעול לשם השגת השלום.

התושבים הנם בד"כ חסרי כסף בצורה שאין לה תקדים. השכבה היחידה כמעט שאין לה דאגת עתיד היא דווקא שכבת הפליטים במחנות. מחות מכל הם מחייבים תשומת לב דחופה. הפקידים, בעלי המקצועות, סוחרים, חברי פרלמנט ונכבדים הוציאו כמעט כל המזומנים שהיו ברשותם. ההתמוטטות הכלכלית והעובדא שישראל לא נקטה במהירות באמצעים דרסטיים, אפילו זמניים, הביאו לאבטלה ולסכנת רעב. במקביל חלה התיקרות במוצרים מסוימים. שער הלירה נפל בעקבות סדרי המטבע ושער החליפין תנמוך יחסית ואוביקטיבית והאוכלוסיה סובלת הפסדים. מצב זה גורם ליאוש, ומגביר את הרגשת הסכלון והקלון המתווספות על הרגשת החרפה שבמהלומה הצבאית ובקצור להתהוות "חוסר נפץ" סוציאלי-מדיני.

זכרונות הנסיגה מעזה בשנת 56׳, חוסר השקט בגבולות, סיורי השייטת הרוסית, הדיונים הממושכים באו"ם, שדורי צוות אל-ערב ודמשק, ההתפכחות מההלם הראשוני אחר הקרבות - כל אלה וכמותם הגבירו את ההרגשה בקרב רבים מהם שבהתנהגותם עליהם לקחת בחשבון אפשרות ריאלית של נסיגה ישראלית והפקרתם לגורלם המר במדה שישתפו פעולה עמנו.

אם מייד לאחר הכבוש הורגש פחד כמעט פיזאלי, ובוולקו היסטרי, מישראל ואם היתה אז נכונות כמעט כללית לקבל כל פתרון שיוטל על ידינו (במיוחד הביעו אז נכבדים רבים דעתם בעד מדינה פלשתינאית או קונפדרציה משולשת) הרי עתה חוששים נכבדי הגדה יותר מארצות ערב (ומירדן בראשם) מאשר מישראל. התנהגותו ההומנית של הממשל הצבאי, הווכחות נכבדי הגדה לראשונה בחייהם בקיום חופש הציבור במשטר הישראלי, אבחנתם בהתרוצצות כל שהיא במחנה הישראלי וקיום גורמים שונים ונפרדים המטפלים בהם - כל אלה וכמותם הגבירו התהליך הנ"ל.

התרשמנו שככל שהם מתרחקים מההלם ומתבצאותיהם המיידיות של הקרבות כן מתחילים הם לתת דעתם יותר ויותר למצב החברתי, האישי, הכלכלי והלאומי האומלל שלתוכו הם נקלעו: משפחות נחצו, בתי אב ללא סעד שהיה בא מהחוץ, מקורות פרנסה נהרסו. הם כאן וכספם ומפעליהם שם. מתקוממים נגד המחשבה שקיימת אפשרות ריאלית שמכאן ואילך יהיה גורלם חיי ניתוק ונידוי מהעולם הערבי כגורל שהיה נחלת ערביי ישראל במשך 19 שנה.

2/..

33

מצב זה, על כל האלמנטים הנזכרים בו, מביאים רבים מנכבדי הגדה לחשוב במושגים של זניחת כל מחשבה על פתרון לוקאלי בלתי תלוי בארצות ערב. אם בעבר חשבו רבים על מדינה פלשתינאית או קונפדרציה עם ישראל הרי עתה נכונות זו כמעט שאיננה קיימת כאלטרנטיבה ראשונה אלא אם כן אצל משתפי פעולה וקוויזלינגים מסורתיים.

פרושו של דבר שהפתרון "הירדני-ישראלי" מועדף בר"ב על ידי מרבית הנכבדים הן מטעמים טקטיים (שלא ייאמר עליהם שבגדו ושיתפו פעולה לחסול בעית פלשתינא - במקרה נסיגה) והן מטעמים הנובעים מעצם המצב החדש שאליו נקלעו (פתרון בעיותיהם המשפחתיות והכלכליות).

כולם מדגישים שהסדר - כל הסדר - הנו אפשרי אך ורק אם ישראל הגלה נדיבות ולא תנהג ככובש המכתיב תנאים. הסדר הנו אקט מדיני בתוקף המציאות האכזרית אילה הבנה בין העמים הנו תהליך המחייב מאמץ ועמל הדדי רב שנים. ההסדר חייב להיות, לדברי מרביתם, הסדר של "כבוד וצדק". אך לכל אחד פרוש שונה משלו, לגבי משמעות המושג "פתרון צודק". לדוגמא : בקרב צעירים מסוימים וקיצוניים ידועים "פתרון צודק" הוא חזרה לחלוקת 1947.

רק חלק מוכן היום לגמור עם ישראל על פתרון דו צדדי מיידי. רק חלק ממליץ לנסות ולהדבר קודם כל עם כל מדינות ערב ללא יוצא מהכלל. הרוב המכריע תובע שישראל תמצה קודם כל עד תום אפשרויות הסדר שלום עם ירדן. חלקם מוכן להשתתף אישית במאמץ ישראלי זה.

חולקים הם בדעותיהם לגבי השאלה מה עליהם כפלשתינאים לדרוש בדיוק מירדן בשעת מו"מ ומגעים : יש הגורסים שיבה מלאה ועוורת לסטטוס קוו אנטה במסגרת הסדר של שלום, ויש הגורסים קיום קונפדרציה משולשת בין ירדן, הגדה וישראל.

חולקים הם בדעותיהם לגבי השאלה מתי לפנות למלך חוסיין : יש האומרים שאין לאבד זמן ויש לפנות אליו מייד, ומעטים מאוד אומרים שאל חוסיין יש לפנות אך ורק אחר שניסיננו לפנות לנאצר, ואחרים אומרים רק אחר כשלון ועידת הפיסגה ורק אחר שתפרד החבילה וכל מדינה תלך לדרכה.

חולקים הם לגבי השאלה כיצד לפנות לחוסיין : יש הטוענים שצריך לשגר אליו משלחה נכבדים מהגדה אחרי כנוס ועידה ובחירת ועד פועל. אחרים ממליצים על שיגור אישיות אחת בסוד. יש הממליצים לצייד המשלחת בתכנית מפורטת לשלום ואחרים אומרים שיש לשכנע בשלב זה המלך אך רק על עצם העקרון של השלום מבלי להכנס לפרטים.

רבים רבים אומרים שאם ידחה המלך סופית את היד המושטת - או אז יהיו רוב רובם של הנכבדים בגדה נכונים להסדר דו צדדי בלעדי עם ישראל במדה ויתברר להם סופית שאין בדעת ישראל לסגת.

חלק מצהיר שלא יתן ידו לשום הסדר בילאטראלי אשר בו לא תכלל ירושלים הערבית בתחום היחידה הערבית המוצעת.

הכל יוצאים מההנחה שכל פתרון - ויהיה אשר יהיה - חייב לכלול חסול סופי של בעית הפליטים בצורה שלא תשאיר בקרב הפליטים שום מקום לתביעה או לטרוניה.

- - - - - - - - -

ס ו ד י   ב י ו ת ר

נספח ב'

הערות למצב המדיני בגדה בעבר הירדן ובאזור

1. פרט למנהיגים ערביים בודדים (ראה להלן) אין מנהיגי ערב ככלל - ונאצר בראשם - מראים לעת עתה סמנים כדבר נכונותם להסדר שלום עם ישראל בעתיד הנראה לעין. מבחינה זו מלחמת ששת הימים לא הניבה עדיין פריה. יתר על כן כמה מבין מנהיגים אלה החלו לגלות מגמות להמשך פעילותם השלילית.

2. קיימים סמנים ראשונים המרמזים על נטיות בכיוון של הסדר מצד חוסיין. סמנים אלה לא זו בלבד שטרם נתגבשו אלא ניכר שלצדם יש התרוצצות בכיוונים שונים וסותרים בתוך המחנה הירדני ולא ברור עדיין כיצד יפול דבר. כמו-כן לא ברורה יכולתו של חוסיין לחתור נגד הזרם הלכה למעשה. כן לא ברור עדיין אם בכלל ניתן להגיע לתנאי שלום מוסכמים על דעת שני הצדדים. בהקשר זה נדגיש הדבקות שחוסיין עשוי לגלות הן בתביעתו להחזרת הגדה כמות שהיא והן בדרישתו להחזיר את המצב בירושלים לסטטוס קוו אנטה: הוא חושב במושגים של החזרת הגדה עם תקון זה או אחר בעיר שאנו חושבים במושגים של פתרון בעיית פלשתינא תוך קשירתו של חוסיין ומשכיו הגדה המזרחית.

3. נטיתו של חוסיין לחפש פתרון בכיוון של הסדר נובעת כנראה מהעובדה שבהעדר הסדר אין הוא רואה אפשרות להמשיך ולקיים - לאורך ימים - את ממלכתו המבותרת כמות שהיא ואת משטרו המלוכני. לעומת זאת ברור לו, כנראה, שהפתרונות שנאצר מציע לו אינם עונים אף הם על בעיותיו וכי מגמתם של "המדינות המהפכניות" הגורסות המשך המאבק נגד ישראל תראינה בו יעד ראשון לחסול. ברור איפוא שהמלך נמצא בפני דילמה קשה ואכזרית: הסדר עלול להציל אה הממלכה אך עלול גם לסכנו. אי הסדר עלול לא רק למוטט את הממלכה אלא גם לא יבטיח המשך שלטונו ולא יכשירו בעיני "המהפכניות".

4. בהקשר זה יודגש שבין הגורמים העיקריים שתהיה להם השפעה מכרעת על מהלכו הבא של חוסיין עומדים בראש לא רק תנאי ההסדר שיוצעו לו על ידינו אלא גם עמדת הגורם הפלשתינאי אם בגדה המזרחית ואם בגדה המערבית. אין לשכוח שבמזרח הירדן מצויים כמה מאות אלפי פלשתינאים המהווים עמוד השדרה הכלכלי והחברתי בממלכה. אם גורם זה יהיה בראש תובעי ההסדר והלוחצים על המלך יגדלו לא רק סכויי השלום עם חוסיין אלא גם סכויי השלום בכלל. ככל שהמלך ישתכנע שהסדר עמנו הנו ערובה יחידה להמשך קיומו כן יראה לו ענין להסדר. ראוי כי, מצדנו אנו, לא נעשה דבר שיהיה בו כדי לדחוף את חוסיין לייאוש (התפטרות, או הגררות אחרי המדינות הערביות הקצוניות).

5. בין המגעים שיתקיימו יהיה על כן צורך להקדיש תשומת לב מיוחדת למגעים עם המרכזים הפלשתינאיים השונים דהיינו אלה שבשליטת ישראל ואלה שאינם בשליטתה ובעיקר בקרב המרכז הפלשתינאי השני בגודלו שהנו בירדן. יש להזהר מלחזור על המשגה שנעשה בימי המו"מ עם עבדללה עת נשאנו ונתנו עם המלך ובלי שהוא, או אנחנו, דאגנו לכך שהאלמנט הפלשתינאי יהיה החלוץ העובר לפני המלך. בהקשר זה עשויים אלמנטים מסויימים הנמצאים בגדה המערבית להיות לנו לעזר רב במאמצים אלה כפי שמדיניותנו הכלכלית והאחרת לבני הגדה תהיה גורם משפיע בנושא זה. תוצאות המלחמה וההדים המגיעים אלינו בקרב

2/..

הפלשתינאים מעבר הירדן המזרחי נותנים לנו יסוד להניח שהאינטרס שלהם מהווה קרקע נוחה לפעולה בקרבם ולהפיכת גורמים חשובים בתוכם להתומכים בהסדר של שלום וללוחצים על המלך חוסיין בכוון זה.

6. נוכח הדילמה בה נמצא המלך והגורמים האובייקטיביים הלוחצים עליו להכרעה מזדקרת חשיבות של גורם הזמן לגבי מהלכינו אנו.

7. אם נגיע להסדר עם חוסיין ראוי אמנם שלא יהיה זה ההסדר הישראלי-ערבי היחידי - ויש סכוי לכך - אם כי אין לבטל חשיבות השלום עם חוסיין בלבד באשר המדובר בהסדר שיתפרש על שטח הכולל ישראל הגדה ועבר הירדן מזרחה ושיקיף אוכלוסיה ערבית המונה למעלה משני מיליון נפש כאשר ההסדר עמהם לא רק שהוא מחסל הבעייה הפלשתינאית אלא הוא הופך את נושאי המשבר המרכזי ביחסי ישראל-ערב למנוף חיובי של פתוח ושתוף פעולה ערבי-ישראלי. הסדר עמם איננו הסדר בין/עם ערבי הנשלט על ידי ישראל אלא ~~היא~~ עם מדינה ערבית ומהווה על כן צעד בעל סכוי סביר לשלום עם שאר שכנינו במרוצת הזמן.

- - - - - - - - - - -

39

<u>ס ו ד י   ב י ו ת ר</u>

נספח ב׳

הצעת קווים למדיניות שיתבו המשסר בגדה

1. לא לעודד הערבים בגדה לשום פתרון דו צדדי בינינו לביניהם ולא נדון עמהם על גורלם.

2. נעשה הכל שיתרשמו בברור שבאין שלום עם ירדן אין נסיגה וכי השלום אין פרושו חזרה לעבר.

3. נכריז וניגש בהקדם לחסול ולפתרון נדיב של בעיית הפליטים (ראה נספח ה׳).

4. נטפח מנהיגים ערביים בעלי שם הרצויים לנו ונפעיל חלק מהם הן לבצוע מדיניותנו בגדה והן לפעילותנו המדינית בעולם הערבי בכלל וירדן בפרט.

5. נמצה בשקט, אך בעקביות, מלוא אפשרויות ההגירה אל מעבר לים (מבלי לתלות בכך הרבה סכויים ותקוות).

6. נעביר בהדרגה ערבים מעזה לגדה.

7. במרוצת הזמן נעודד הגירת ערבים מישראל לשם ישוב קבע בגדה.

8. שטחי הכבוש ושטחי ישראל יהיו פתוחים אהדדי לתנועה חופשית אך לא תותר לבני הגדה המערבית השתכנות בישראל.

9. תאסקה הדדית עסקות נכסי דלא ניידי בין הגדה לישראל.

10. ועדה כלכלית תעצב המדיניות הכלכלית לגדה לאור העקרונות הנ"ל כשמטרתה הנה להגביר הזיקה הכלכלית של הגדה לישראל תוך הפיכת פתרון בעיית הפליטים למנוף לרווחה כלכלית ולפתוח איזורים מסויימים בגדה.

סודי ביותר

נספח ד'

הצעה ארגונית לסדרי השלטון בגדה

1. יוקם משרד מיוחד בממשלת ישראל בראשותו של שר שירכז בידיו את כל הפעילות בגדה והאחראי ישירות בפני רוה"ם על ביצוע מדיניות הממשלה לפי העקרונות הנ"ל.

2. ליד השר ישמשו יועצים ישראליים בכירים ביותר וכן סגל עובדים קבוע ומקצועי (להבדיל מהסגל המתחלף של הממשל הצבאי).

3. יחידות המשנה בגדה המערבית (עיריות מועצות מקומיות ומוכתריות) יגוהלו על ידי הגורמים הערביים המקומיים. בשלב ראשון לא תקרבנה בחירות ובמרה ויפקע הזמן החוקי של כהונת עיריה יאריך השר זמן כהונתה או ימנה כראות עיניו, עיריות קרואות. הוא הדין למקרה שיש לעצר עיריה קיימת.

4. את סמכותו ומדיניותו יפעיל השר כלפי העיריות והמועצות המקומיות באמצעות ממונים ישראליים על המחוזות וקציני מחוז ישראליים. בהדרגה אין להוציא מכלל חשבון שלוב ערבים מקומיים בתפקידים אלה.

5. בשלב ראשון לא תוקם כל מסגרת ערבית שהיא ברמה גבוהה יותר מיחידות המשנה המקומיות הנ"ל. במרוצת הזמן ובהתאם להתפתחויות אין להוציא מכלל אפשרות הקמת מסגרת מראשי העיריות שתהווה מעין מועצה מייעצת ליד השר שזימונה וסדר יומה תלוי בהחלטתו.

6. מספר העובדים הישראליים בגדה יועמד על מינימום ככל האפשר.

7. בגדה יופעלו חוקי החרום כאשר הסמכות לכך הנה השר.

8. חנוך : תכנית החנוך ספרים ומורים יעברו סינון. יישאר הקוריקולום שאין בו נזק והחלל ימולא מתכניות חנוך וספרים עליהם מתחנכים ערביי ישראל.

9. נעודד הוצאת הון ערבי מבוקר בגדה.

- - - - - - - -

סודי ביותר

נספח ה׳

הערות לפתרון בעית הפליטים

1. ענינגו בפתרון בעית הפליטים במסגרת הסדר שלום עם ירדן עולה על פתרון הבעיה באורח חד צדדי על ידינו שכן :

(א) הוא מעמיד לרשות הפתרון גם את הגדה המזרחית ומוריד מהלחץ שהגדה המערבית תהיה נתונה לו בהכרח וכן מקל באופן ניכר על העברה מהירה והמונית יותר של פליטים מעזה.

(ב) הוא יטול אפשרות של טענה כי ישראל מחסלת בעית פלשתינא בכפייה.

(ג) הוא יקיף את רוב מנינו ובנינו של העם הפלשתינאי כשהוא משאיר מחוץ להסדר מספר זעום ומבוטל.

1. עם זאת, גם אם אין הסדר עם חוסיין, יהיה עלינו לגשת בדחיפות ובתנופה לחסול בעית הפליטים הנמצאים בשליטתנו וזאת גם משום שמספרם הכולל עולה כל מספר הפליטים הנמצאים בכל ארצות ערב יחדיו וגם משום ששבירת הקרח בנושא הפליטים נוטל העוקץ העקרי מסכסוך ערב-ישראל.

3. נבוא לידי הסכם עם אה"ב גרמניה ומדינות אחרות וכן עם סטו"ת בדבר פירוק מחנות הפליטים, המסקת סעד לשמו, קשירת הסעד בעבודה ושיקום במסגרת התכנית לפתרון הבעיה, השבת מלווים ומענקים וכן שעבוד הכספים שכבר זורמים ממילא לסטו"ת לא לשם המשך החזקת הפליטים והקפאת הבעיה אלא לשם פתרונה על ידי שיקומם הסופי של הפליטים.

4. לחסול כל תרעומת או טרוניה מצד הפליטים נזנח מחשבות שנות החמישים בדבר צמצום מקסימלי של תביעות כספיות ותשלומים קולקטיביים מינימליים. נשלם פיצויים אינדווידואליים ביד רחבה בתנאי שסכומים אלה ישתלבו ויוצאו בצורה מבוקרת במסגרת תכניות השיקום והפתוח. הוא הדין לגבי תשלומים קולקטיביים או הלוואות צבוריות.

5. נעשה סידורים שיאפשרו לפליטים מן החוץ לקבל פיצויים אישיים ולהצהיר על הסתלקותם מתביעה כלכלית או חמרית כל שהיא.

- - - - - - -

ירושלים, י"ג בתמוז תשכ"ז
21 ביולי 1967

אל: ראש הממשלה

מאת: אלוף חיים הרצוג

<u>דו"ח הועדה הבינמשרדית לענינים מדיניים באזורי הכבוש</u>
<u>והסתייגות</u>

אני מקבל את מסקנות הועדה עם שתי הסתייגויות:

(א) ממשלת ישראל חייבת לקבוע כי גבול המדינה הינו נהר הירדן. לאחר קביעה זו על מסקנותיה הצבאיות והמדיניות, ובשים לב לבעיה הדמוגרפית המוצבת לפנינו עם רצוננו לשמור על האופי היהודי של מדינת ישראל, ניתן לדון על הסדר ביחס לשלטון במסגרת אותו חלק של הגדה עליו נחליט. הסדר כזה יכול לכלול צורת שלטון משותף, או קנטון אוטונומי הקשור, בעיקר בכלכלית, לשתי המדינות, ישראל וירדן.

(ב) בנספח ג' סעיף 9, אני מציע כי האיסור יחול על עיסקות נכסי דלא ניידי מטעם תושבי הגדה במדינת ישראל, אולם אני מציע כי יותר לתושבי ישראל לרכוש נכסי דלא ניידי בגדה.

(ג) ביחס להצעה הארגונית לסדרי השלטון בגדה, המסרון יכול אז להיות מינוי שר, או מינוי מושל אזרחי בלשכת הנציב העליון בתקופת המנדט. וזאת כאמור על מנת לקבוע שלטון קבוע עד להסדר שלום.

בברכה

חיים הרצוג

העתקים: שר החוץ, שר הבטחון, הרמטכ"ל, ראש המוסד למודיעין ולבטחון, מנכ"ל משרד רוה"מ, מנכ"ל משרד החוץ, ראש אמ"ן.

ירושלים, כ"ו בסיון תשכ"ז
4 ביולי 1967

<u>סודי - אישי</u>

1404/3
2380

אל : ד"ר יעקב הרצוג
אלוף חיים הרצוג
מר משה ששון
מר שאול בר-חיים
מר דוד קמחי

מאת : ראש-הממשלה

הריני למנות אתכם בזאת לועדה בינמשרדית מיוחדת לטיפול בנושאי מגעים מדיניים באיזורי הכבוש, בהתאם להנחיות שנמסרו לכם בעל-פה.

עליכם לדווח ולהגיש המלצותיכם אלי ואל ועדת ראשי השרותים המצומצמת בהקדם האפשרי.

אבקש מכל השלטונות הנוגעים בדבר להגיש לכם מיטב הסיוע וההקלות.

ב ב ר כ ה ,

לוי אשכול.

העתק: שר החוץ
שר הבטחון
הרמטכ"ל
ראש המוסד לעניני מודיעין
ראש אמ"ן
מנכ"ל משרד החוץ

ס ו ד י

3

בנק ישראל

לכבוד
ראש הממשלה

בברכה

מאת

נגיד בנק ישראל

16.6.67

ירושלים

- העתק -
י"ד אשכו
1972

RECEIVED IN CODE AND DECIPHERED

18.6.67

575/1

1

WASHINGTON JUNE 16 18.46

GOVERNOR HOROWITZ ISRABANK JERUSALEM ISRAEL

I HAVE BEEN ASKED IN A CABLE FROM GOVERNOR SALIM OF CENTRAL BANK OF JORDAN TO USE MY GOOD OFFICES CONCERNING PEGGING OF THE JORDAN DINAR RATE IN OCCUPIED TERRITORY AT OTHER THAN RATE QUOTED BY FUND AND DISCOURAGING ISRAELI AUTHORITIES AGAINST ISSUE OF NEW OCCUPATION CURRENCY STOP

MY REPLY TO GOVERNOR SALIM READS AS FOLLOWS COLON QUOTE

REFERRING TO YOUR CABLE OF JUNE 15TH STOP BE INFORMED THAT BY CABLE WE HAD ALREADY REMINDED THE ISRAELI AUTHORITIES OF THEIR OBLIGATIONS UNDER THE ARTICLES OF AGREEMENT WITH RESPECT TO OTHER MEMBERS' CURRENCIES STOP IN ADDITION COMMA I AM ADVISING ISRAELI AUTHORITIES OF THE ISSUE RAISED IN YOUR CABLE AND WILL INFORM YOU OF ANY RESPONSE STOP IT MAY BE RELEVANT TO RECALL THAT FUND ARTICLES AND EXECUTIVE BOARD DECISIONS ALLOW SOME LATITUDE FOR RATES APPLYING TO TRANSACTIONS IN BANKNOTES AND COINS STOP I WOULD APPRECIATE RECEIVING FROM YOU ANY INFORMATION YOU HAVE CONCERNING CURRENCY AND EXCHANGE SITUATION IN OCCUPIED JORDANIAN TERRITORY STOP I AM SIMILARLY REQUESTING INFORMATION FROM ISRAELI AUTHORITIES UNQUOTE FULLSTOP

I SHALL APPRECIATE RECEIVING INFORMATION FROM YOU CONCERNING CURRENCY AND EXCHANGE SITUATION IN OCCUPIED JORDANIAN TERRITORY COMMA PARTICULARLY AS TO ANY EXCHANGE RATE WHICH ISRAELI AUTHORITIES MAY HAVE ESTABLISHED STOP

BEST REGARDS SCHWEITZER INTERFUND

JUNE 18, 1967

2

BANK OF ISRAEL
JERUSALEM

SCHWEITZER
INTERFUND
WASHINGTON DC

THANKS YOUR CABLE JUNE 16
PROVISIONAL RATE OF EXCHANGE ESTABLISHED
FOR BANKNOTES IN WEST
BANK 7.50 ISRAEL POUNDS
TO ONE JORDANIAN DINAR
BEST REGARDS

DAVID HOROWITZ

- העתק -
- יד אשכול -
1972

ישיבה מס/שכז של הממשלה
מיום י' בסיון תשכ"ז - 18.6.67

556. <u>הסדרים בשטחים המוחזקים ע"י צ.ה.ל.</u>

מ ח ל י ט י ם:

ה) המקומות הקדושים למוסלמים ולנוצרים בעיר העתיקה בירושלים יהיו פתוחים לתפילה לבני הדתות הנ"ל.

לכל המוסלמים והנוצרים הגרים מחוץ לירושלים תנתן האפשרות לבוא לתפילה במקומות הקדושים לדתם בירושלים. למוסלמים - בימי ו' בשבוע ולנוצרים - בימי א' בשבוע.

ראש הממשלה סקר בישיבת הממשלה את הדיונים במושב המיוחד של עצרת או"ם, את המגעים שקיימו נציגי ישראל באו"ם ובבירות העולם השונות ואת תגובות דעת הקהל בעולם.

בסקירתו הדגיש ראש הממשלה כי לאחר עשרים שנות איומים ~~ש~~תוקפנות נגד קיומה של ישראל עומדת עתה ישראל בתוקף על משא ומתן ושלום עם המדינות השכנות, כפתרון היחיד לסכסוך הנוכחי באזור. ראש הממשלה ציין בסיפוק כי התביעה לשלום נשמעת יותר ויותר בדעת הקהל הבינלאומי. בדבריו ציין כי לא יתכן שהעקרון המוצהר ביסוד מגילת האו"ם על הסדר בעיות לדרכי שלום יפלה את המזרח התיכון לרעה, כאיזור יחיד שעליו כאילו לא חלים עקרונות המגילה. בסיום פרק זה בסקירתו הביע ראש הממשלה ~~תקוה~~ תקותו כי עצרת האו"ם תאמץ עקרון זה למען שלומם של עמי האיזור ולטובת ארגון האומות עצמו. כן הביע רה"ם תקוה, כי עם כינון השלום ושיתוף הפעולה בין עמי האזור ייפתחו סיכויים להסדר בינלאומי ואיזורי לפתרון בעיית הפליטים.

בהמשך סקירתו הפריך ראש הממשלה פרסומים כוזבים בכמה עתונים בעולם לגבי התנאים השוררים באיזורי הממשל הצבאי וציין, כי החיים באזורים האמורים חוזרים במהירות ללא תקדים למסלולם התקין. רה"ם הטעים, כי צה"ל ראוי לכבוד ולתודה על ההתנהגות האחראית של חייליו בעת המלחמה.

בדברו על המקומות הקדושים ציין ראש הממשלה כי המקומות הקדושים בירושלים פתוחים עתה לכל הדתות ללא הפליה. ~~הוא~~ הודיע כי ממשלת ישראל, בהתייעצות עם ראשי הדתות, תמשיך ~~לשמור~~ לשקוד על שמירת המקומות הקדושים ועל הבטחת מעמדם הדתי ואופיים האוניברסלי. כן מסר ראש הממשלה כי בכוונתו ~~לקיים~~ להמשיך בהתייעצויות עם ראשי הדתות ולעיין באהדה בכל הצעה שתוגש על ידם ~~למסרה~~ הנ"ל.

98

מדברי ראש הממשלה בישיבת הממשלה
<u>מיום י"ז בסיון תשכ"ז (25.6.67)</u>

....

בדעתי לכנס קודם לכן את הפטריארכים מהעיר העתיקה ולהבטיח להם פומבית כי נוסיף לעשות הכל להבטחת השמירה על המקומות ולהודיעם כי הנני מוכן לשמוע הצעות מהם לגבי הסדרים בתוך המקומות, שכן הניהול הפנימי וקביעת הסדרים בתוך הבנינים יופקד בידי הנוצרים. הודעה דומה אמסור לאנשי דת מוסלמים.

81

[illegible]

סודי ביותר

שר החוץ

היועץ המשפטי

סודי ביותר

הנדון: ההתישבות בשטחים המוחזקים

[illegible]

[illegible]

[illegible]

"The Occupying Power shall not deport or transfer parts of its own civilian population into the territory it occupies".

[illegible] 1958 [illegible] 4 [illegible]

This clause was adopted after some hesitation, by the XVIIth International Red Cross Conference. It is intended to prevent a practice adopted during the Second World War by certain Powers, which transferred portions of their own population to occupied territory for political and racial reasons or in order, as they claimed, to colonize those territories. Such transfers worsened the economic situation of the native population and endangered their separate existence as a race.

The paragraph provides protected persons with a valuable safeguard. It should be noted, however, that in this paragraph the meaning of the words "transfer" and "deport" is rather different from that in which they are used in the other paragraphs of Article 49, since they do not refer to the movement of protected persons but to that of nationals of the occupying Power.

[illegible]

[illegible]

"private property ... must be respected. Private property cannot be confiscated.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

289

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

EXTRACTS FROM UNRWA REPORTS ON THE SINAI SETTLEMENT PROJECT

1951

85. The reintegration of refugees on the Gaza strip is impossible, since it can hardly support its previous inhabitants; but the Egyptian Government informed the Agency, at the beginning of 1951, of its willingness to co-operate in the reintegration on the land of 50,000 refugees in Sinai, if conditions in that area should prove suitable. A joint reconnaissance by officers of the Egyptian Government and the Agency showed that the three tracts finally chosen are likely to be suitable for development, provided that sufficient supplies of sweet water can be obtained from underground sources, since the annual rainfall only amounts to four inches. The Agency procured the services of a geophysicist to advise on the prospects of finding water, and his survey is now in progress. 1)

1951/52

34. ...Egypt offered the Sinai area for improved facilities for 10,000 refugee families, if water were found and if there were no prejudice to refugee interests as regards repatriation or compensation. ...

64. As reported above, the Government of Egypt authorised soil and water surveys in the Sinai areas in the hope that possibly 10,000 families might be accommodated. The Agency spent months and almost $100,000 in surveys but the best experts available could not find suitable soil in combination with adequate water. Surveys have been suspended until other sites are suggested. 2)

1952/53

84. On 30 June, a broad programme agreement was signed between UNRWA and the Government of Egypt. This agreement, which was drawn up along the lines of that concluded for the Yarmuk-Jordan Valley scheme, provided for the co-operation of the two parties in searching for practicable projects in the Sinai Peninsula, as well as in the Gaza District, and in their speedy execution. The Agency undertook to reserve an amount of approximately $30 million for these projects, pending the completion of economic and engineering surveys for which it would advance the necessary funds up to a maximum of $500,000. If, as a result of the surveys, it should be decided to proceed with specific schemes, project agreements would be negotiated by 31 December 1953, defining the amount of money to be committed by UNRWA and the approximate number of refugees to be rendered self-supporting.

85. Extensive searches in 1952 had failed to find underground water resources in the Sinai; the present scheme approaches the problem from a new angle, since it is proposed to make use of Nile water, brought to and siphoned under the Suez Canal, to irrigate an area of some 120,000 dunums in north-western Sinai. The survey funds may also be used for investigating the possibilities of exploiting mineral resources in the Sinai area and for developing commercial enterprises. 3)

1953/54

31. ... The most recent estimate of the progress of the Sinai project is that engineering works will take two years to complete, and that it will take a number of years longer to install 10,000 families and make them fully self-supporting by agriculture...

44. In 1951, the Government of Egypt expressed its willingness to accept some 50,000 refugees in the Sinai peninsula. The Agency engaged in water researches in the El Arish area, but these unfortunately proved unsuccessful. On 30 June 1953, the Egyptian Government signed a programme agreement with UNRWA which provided for the reservation of $30 million from the Agency's rehabilitation fund. Of this sum, $500,000 was to be used in a search for projects in Gaza and the Sinai peninsula; the remainder was to be employed should the preliminary researches prove that feasible projects could be developed. On 14 October 1953, the Government and UNRWA signed a specific project agreement under which the Government offered 230,000 feddans of desert land in the Sinai east of the Suez Canal for research. The Government stated that, out of these 230,000 feddans, the Agency might select 50,000 feddans for agricultural development for refugees, on the understanding that Egypt would supply enough water from the Nile River (less than 1 per cent of the average annual Nile flow) to irrigate the tract. It was thought that irrigation of this area might provide support for 10,000 to 12,000 refugee families (50,000 to 70,000 individuals) from Gaza.

45. Egyptian technicians, in co-operation with UNRWA specialists, have been and are still studying the physical and economic feasibility of the project. This includes widening the Ismailia Canal and constructing additional canals to conduct sweet water from the Nile river to the Suez Canal. The Nile water would then be siphoned under the Suez Canal and irrigation canals would be laid out in the selected area. All the field work on the technical feasibility of the project was completed at the end of June 1954 and an analysis of the field data is now under way. It is expected that a report will be published towards the end of 1954.

46. If the project is undertaken, it will require several years to complete. Refugees will supply most of the construction labour. UNRWA would provide all physical facilities for the refugee families. It is believed that the sandy Sinai soil, when treated as similar land has been treated west of the Suez Canal, will grow citrus fruit, mangoes, vegetables, berseem, cereals, peanuts and dates. The project will be of a size which will enable development of certain ancillary industries. (4

1954/55

37. ... The Agency has accordingly continued to concern itself with furthering the two major projects for the utilisation of waters from the Jordan watershed in the Jordan Valley and from the Nile in Western Sinai. The physical study of both projects has been finished, and the completion of reports on their feasibility and cost is expected shortly after the end of the present reporting period.

32. The following observations, which apply to both projects, should be borne in mind. First, the implementation of each project depends partly on political decisions over which the Agency has no control. Secondly, it is to be anticipated that the construction and development period for each will last several years. In the case of the Sinai project, it is estimated that the basic construction work of the irrigation system could be completed in a period of three years; that 50,000 to 60,000 refugees could move on to the land within five years thereafter; and that self-support for the total project could be accomplished in from three to six years after the last refugees have moved on to the land. ...

33. This project, which was described in the previous annual report, is based on agreements entered into be the Agency and the Egyptian Government. The first was a broad programme agreement for the cooperation of the two parties in searching for practicable projects in the Sinai peninsula as well as in the Gaza Strip. According to this agreement the Agency undertook to finance the economic and engineering surveys of any projects up to $500,000. The second was a specific project agreement in which the Government offered to make available for the benefit of the refugees residing in the Gaza Strip not less than 50,000 feddans of undeveloped state domain in north-west Sinai; its reclamation would be accomplished by the utilization of the waters of the Nile, which would flow to and be siphoned under the Suez Canal in sufficient quantities to reclaim and permanently irrigate this area to provide 10,000 refugee families from the Gaza Strip with a means of livelihood by cultivating the soil.

34. A study of the engineering and economic feasibility of the project was undertaken jointly by the Agency and the Egyptian Government. Essential but time-consuming survey work regarding the geology, topography and other aspects of the area, as well as agricultural and economic studies, were carried out. The engineers investigated the siting of canals, pumping stations, and the siphon, as well as the construction of all works. The agriculturists planned the agricultural development of the area, making a study of the crops and trees that could be grown and of the requirements of the farm families in respect of animals, tools, seeds, water, accommodation and so forth. The economists made studies of the possible income and necessary expenditures on the proposed farms, assessing the farm budgets and applying their conclusions to the economic development of the area as a whole. Finally, recommendations were made regarding the facilities (houses, roads, community buildings, experimental agricultural stations, health services, schools, administration, etc.) that were considered to be necessary for the rapid agricultural development of the project. A detailed report containing the conclusions arrived at is to be completed shortly after the end of the year under review. This report will be submitted to the Egyptian Government and the Director of the Agency for their consideration and decision.

35. It is estimated that the basic construction work of the irrigation system could be completed in a period of three years; that 50,000 to 60,000 refugees could move on to the land within five years thereafter; and that self-support for the total project could be accomplished in from three to six years after the last refugees have moved on to the land. The climatic conditions and the sandy soils found in the project area are similar to those found in several areas of Egypt where successful irrigation has been carried out for a very long time, and the agricultural pattern will therefore be similar also. With normal soil treatment, such sandy soils are suitable for the cultivation of fruit trees, vegetables and certain field crops. It is expected that a certain number of ancillary services - trades, crafts, co-operatives and small industrial activities - will be established, the minimum number of families required in these services being estimated at 700. The number of public administration workers in agriculture, irrigation, civil administration, education, health and social services was estimated at 1,500. The estimates of costs of the project included provision for these 2,200 additional families which could be installed and made self-supporting. (5

1955/56

36. During the year under review, the engineering surveys having been finished previously, feasibility reports were completed concerning the two major projects mentioned in last year's report - those for the utilization of the waters from the Jordan water-shed in the Jordan Valley and from the Nile in Western Sinai. The technical conclusions reached in the reports are summarized in annex D. ... As regards the Sinai project, the Egyptian Government stated, during the year under review, that insufficient water was available from current resources; the project cannot therefore be implemented for the time being.

37. A brief description of this project, the relevant agreements entered into with the Egyptian Government, and the studies made with a view to ascertaining its engineering and economic feasibility, have been given in the two previous annual reports. A detailed feasibility report, prepared jointly by technical staff of the Agency and the Egyptian authorities, was submitted to the Director and the Egyptian Government in July 1955. It indicated the feasibility of the agricultural development of the surveyed lands, as a self-support project for refugees, with the proviso that water should be made available at the times and in the quantities specified.

38. In August 1955, however, the Egyptian Government told the Agency that it could not, at that time, provide water for the project as contemplated in the feasibility report. The Government explained that its agreement of 1953 to make water available for the Sinai project, if subsequent studies showed it to be feasible, had been based on plans to conserve water for its own uses in three ways: by drawing off storage water from the Aswan Dam; by a restricted system of cotton cultivation; and by the re-utilization

of drainage water. It had not been possible to carry out these plans in full. In addition, the development of the "Liberation Province" (an Egyptian project for extending the area of cultivation along the Nile) had gone forward more quickly than expected and had, therefore, increased Egypt's own water requirements. Because of the situation of the Egyptian balance of payments, it had been necessary to stimulate the production of cotton in order to increase exports; and, in addition, the re-utilisation of drainage water had not proceeded as rapidly as expected.

39. Consequently, the Egyptian Government stated that it could not undertake to make water available for a project for refugees when it was obliged to restrict the amount of water used by its own citizens. The way out of this dilemma, the Agency was informed, lay in the increased general availability of water which would come through the development of the High Dam at Aswan.

40. The Agency then proposed, and the Egyptian Government agreed, that possible alternative sources of water should be examined. At the end of the period under review, this investigation was proceeding and it was expected that it would be completed in September, 1956. As a result of this study, one suggestion - the use of return flows from the Damietta Branch of the Nile - is already being considered. More particularly, the Agency indicated that surplus drain water from the Nile Delta, east of the Damietta Branch, might be utilized. A survey was therefore undertaken of this area which should be completed in September 1956. If the quality and quantity of this water is found to be adequate and if diverting and conveying the water to the Sinai project area can be accomplished at reasonable cost, then the Agency intends to propose to the Egyptian authorities an appropriate agreement to this end.

41. While the study of the use of return flows was proceeding, the Agency had occasion from time to time to solicit the views of the Egyptian Government on the Sinai project in general, and in particular as to whether it was prepared to continue its support of the project. The response of the Egyptian authorities concerned has been that, quite apart from any possibilities that might be suggested by the technical study (mentioned in para. 40) the Egyptian Government would be prepared to begin the Sinai project when it could begin the construction of the High Dam at Aswan. (6

<u>1956/57</u>

1. No progress has been possible in the implementation of either of the two large-scale development projects, namely the Yarmuk-Jordan Valley project and the Sinai Desert project, in the absence of acceptance by the Governments concerned.

<u>Self-Support Projects in Egypt and the Gaza Strip</u>

(a) Sinai Project

3. As mentioned in last year's report, a complementary survey was made to determine whether surplus drain water from the irrigation area east of the Damietta branch of the Nile could be used until such time as the additional water, which was to be diverted from the Nile at the intake of the Ismailia Canal at Cairo, could be made available. This survey was undertaken at a time

when it looked as if the building of the High Dam at Aswan was likely to be delayed, and was suggested as an alternative way of getting ahead with the agricultural project in the Sinai Desert with the least possible delay. The survey was completed and the report submitted towards the end of 1956. It indicates, encouragingly, that surplus water of acceptable quality exists in sufficient quantity to meet the needs of the project. However, as a result of the situation, resulting from the military operations of last November, no further progress was made concerning the project during the period under review.(7

---

1) Official Records of the General Assembly, Sixth Session, Supplement No. 16 (A/1905), p. 11.

2) Ibid., Seventh Session, Supplement 13 (A/2171), pp. 6 and 8.

3) Ibid., Eighth Session, Supplement No. 12 (A/2470), p.11.

4) Ibid., Ninth Session, Supplement No. 17 (A/2717), pp. 4 and 13.

5) Ibid., Tenth Session, Supplement No. 15 (A/2978), pp. 5 and 21.

6) Ibid., Eleventh Session, Supplement No. 14 (A/3212) and Add. 1, pp. 8 and 25.

7) Ibid., Twelfth Session, Supplement No. 14 (A/3686), p. 24.